אידישע וואָרט

THE ISRAELITE PRESS

THE GATEWAY OF THE WEST

The Only Jewish Newspaper in Western Canada Established 1910. Published DAILY

וועטער:
קלאר און קאלט

די איינציקע אידישע צייטונג
אין מערב קאנאדע
עטאבלירט אין 1910
דערשיינט
יעדן טאָג

זון אויפגאנג — 5.21.
זון אונטערגאנג — 7.33.

Vol. 20, No. 81. Winnipeg, Wed. April 23, 1930. | Published daily except Saturday and Sunday. | דערשיינט יעדן טאג חוץ שבת און זונטאג | מיטוואך כה' ניסן, תר"ץ.

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY
ASTOR, LENOX AND TILDEN FOUNDATIONS
28 1930

וועכטער האָבן צוריקגעהאלטן שליסלען ווען פייער האָט געבושעוועט אין סטייט פריזאן אין קאלומבוס

אידישע "לישענצעס" אין רוסלאנד קרינען נייע רעכט אויף ארבעט

(ספעצ. טעלעג. צו ד.א.וו. דורך "איטא")

מאסקווע, אפר. 23 (איטא). — די אידישע "לישענצעס" (רעכטלאָזע) וועט איצט דערלויבט ווערן צו באטייליקן זיך אין די טראקטאר־קורסן פאר ביראָ־ביד־זשאל. א באפעל וועגן דעם איז עצשיקט געווארן טעלעגראפיש צו אלע לאנד־קאָ־מיסארן אביבער'ן סאוועטן פארבאנד, אונ־טערגעשריבן פונ'ם ארבעטס קאמיסאר אולגאנאָוו, און פון סמידאָוויטשן.

די באַגרעניצונגען קעגן די "לישענצעס" זיינען אויף אָפּגעשאפן געווארן פונ'ם "ציק" בנוגע די אכט טויזנט אידישע יונ־גע ארבעטער וואָס ווערן פארגעגיסטריבן פאר בויקורסן, וואו עס האָט ביז איצט קיין "לישענצעס" ניט אָנגענומען.

תלמוד-תורה קאנפערענץ באשליסט א קאמפיין פאר 1000 מיטגלידער

די לעצטע ויצונג פון דער ת"ת קאָנפע־רענץ איז אָפּגעהאלטן געווארן נעכטן אונ־טער דער פארזיצערשאפט פון נ. דזש. ווייזמאן.

כמעט אלע רעקאָמענדאציעס פון דעם ספעציעלן קאמיטעט זיינען אָנגענומען געווארן אין באצוג צו דער ארמיניסטראַ־ציע. צוויי וויכטיקע נייע פארשלאָגן זיי־נען איינשטימיק אָנגענומען געווארן:

ערשטנס, אז די פארוואלטונג פון דער ת"ת זאָל באשטיין פון צוויי באוונדערע קערפערשאפטן, אָן ענגער עקזעקוטיווער קאמיטעט און א ברייטערן באראטונגס ראט.

דער עקזעקוטיווער קאמיטעט זאָל באַ־שטיין פון 15 מיטגלידער, פון וועלכע דריי זאָלן זיין דער וועד החנוך.

דער אלגעמיינער ראט זאָל באשטיין פון 40 מיטגלידער (איינשליסנדיק די אויבנ־דערמאנטע 15).

דער פארשלאג אריינגעבראכט פון ה. י. ווייַלדער און אונטערשטיצט פון ס. ב. לעווין, איז אָנגענומען געווארן נאָך א לייַנ־גערער דעבאטע, אין וועלכער עס האָבן זיך באטייליקט אסאווסקי, סורעס, רומאָף, וואסיל, ווייַנער, דר. פעלדמאן און א. וו.

אויף דעם פארשלאג פון א. אסאווסקי איז א ספעציעלער קאמיטעט באשטימט געווארן צו רעדאקטירן, דאָס וואָס ער האָט באצייכנט ווי די וויכטיקסטע רעזאָלוציע פון דער קאָנפערענץ: צו באַזאָרגן די עק־זיסטענץ און אנטוויקלונג פון דער ת"ת. דער קאָמיטעט האָט אריינגעבראַכט די פאָלגנדיקע רעזאָלוציע וואָס איז איינ־שטימיק אָנגענומען געווארן:

"אזוי ווי די קאָנפערענץ האָט פעסטגע־שטעלט אז די ת"ת געפינט זיך אין אן ערנסטער קריטישער לאגע, און אז זי קאָן גערעטעט ווערן בלויז דורך דער אלגעמיי־נער שטיצע פון אלע אידן וואָס ווילן אז די קינדער זאָלן באקומען א נאציאָנאל־רעליגיעזע דערציאונג, זיי עס באשלאָסן:

"(1) אז א קאמפיין זאָל באלד געפאלגט ווערן מיט דעם צוועק צו שאפן ניט ווייַ־ניקער ווי 1,000 מיטגלידער

"(2) אז די דעלעגאטן צו דער קאָנפע־רענץ זאָלן ווירקן אויף זייערע באטרעפנ־דיקע ארגאניזאציעס צו העלפן דערגרייכן דעם צייל.

"(3) אז אן אינטענסיווע אָנשטריינגונג זאָל געמאכט ווערן צו דערוועקן די סימ־פאטיע און שטיצע פון דער אידישער באַ־פעלקערונג פאר דער ת"ת".

דער פארזיצער האָט דערמאָנט די אנ־וועזנדע, אז די דאזיקע באשלוסן זיינען ניט מער ווי רעקאָמענדאציעס וואָס וועלן דארפן אריינגעבראכט ווערן צו דער יער־לאכער פארזאַמלונג פון די מיטגלידער פון דער ת"ת, קומענדיקן זונטאג, 2.30 ביי־טאָג, און זיי וועלן אריינגיין אין קראפט בלויז נאָך דעם וואָס דער דאזיקער מיטינג וועט זיי אָננעמען. דערפאר בעט ער אלע זיין אנוועזנד אויף דער יערלאכער פאר־זאַמלונג.

"נמרודס" באצאָלן שטראָף פאר שיסן גענן אויסערן סעזאָן

"מען טאָר ניט שיסן קיין ווילדע גענז, ניט אין סעזאָן, מעג עס אפילו זיין אין א שיינעם טאָג", — אזוי האָט נעכטן געארטיילט ריכטער נאָבל אין פראָוויַנ־ציעלן פאליציי געריכט, און ער האָט באַ־שטראפט די הערן סי. דאָס. פ. גיילס און וו. ה. טשאדרעטאן מיט צען דאָלאר יע־דען. דערפאר וואָס זיי האָבן געשאָסן ווילד־ע גענז אין גאָרדאָן, מאַנ.

וואָס דאָס געריכט האָט זיי געפרעגט וואָס האָבן זיי צו זאָגן אין פארטיידי־קונג, האָט מר. ראָס גוטמוטיק געענט־פערט:

"איך האָב גאָרנישט ניט וואָס צו זאָ־גען, בלויז אז עס איז א שיינער, אנגענע־מענער טאָג".

דער ריכטער האָט איינגעשטימט מיט זיין באמערקונג, און נאָכדעם האָט ער גע־זאָגט זיין וואָרט — צען דאָלאר שטראָף פאר יערן.

(::)

פאליציסט זוכט פארלאָראנע קריסט־לאכע קינד אין אידישע הייזער און שול אין סאלאָניקא

אידן פון סאלאָניקא לעבן דורך פערטן בלוט-בלבול אין צוואנציק טעג

סאלאָניקא, אפר. 23 (איטא). — דער פערטער בלוט־בלבול אין די לעצטע 20 טעג איז דאָ לעצטן אוונט דורכגעפירט גע־וואָרן, פארשאפנדיק גרויס צער און אומ־רו צו דער אידישער באפעלקערונג.

א גריף האָט דערציילט א פאליציסט, אז א קינד איז ביי אים פארשוואונדן גע־וואָרן, און אז ער איז זיכער, אז די אידן האָבן עס גע'גנב'עט דאָס קינד פאר ריי־טואל צוועקן. דער פאליציסט איז גלייך אויעך אינ'ם אידישן קוואַרטאל פון קאר־נאטש צו מאכן דאָרטן אן אויספאָרשונג.

דאָס איז געווען ארום אכט אזייגער אין אונט. ער האָט אויבערגעזוכט די אידישע הייזער, און האָט דאָרטן גאָרנישט פאר־דעכטיקטעס ניט געפונען. דאָן האָט ער געפאָדערט די שליסלען פון דער סינאגאָ־גע, וועלכע מען האָט אים גענעבן. ער האָט דאָן געמאכט א גרינדלאכע אונ־טערזוכונג אין סינאגאָגע, מיט די זעלבע רעזולטאטן.

בעת דער פאליציסט איז נאָך אָנגענאָ־גען מיט זיין זוכונג, איז דאָס קינד געפו־נען געווארן פון זיינע עלטערן.

די אידישע קהלה האָט פראָטעסטירט צו דער מאכט קעגן דער האנדלונג פונ'ם פאליציסט. די רעגיירונג האָט צוגעזאָגט צו מאכן אן אויספאָרשונג.

לערער קאָנפערענץ געעפנט אין ווייַניפעג

א פראָווינציעלע לערער קאָנפערענץ, אין וועלכער עס באטייליקן זיך ארום צוויי טויזנט דעלעגאטן, האָט זיך נעכטן דאָ גע־עפנט. אויסער פראָפעסיאָנעלע לערער פראָגעס, וועט די קאָנפערענץ פארהאנד־לען וועגן פארשיידענע בילדונגס פראָב־לעמען אין דער פראָווינץ. פראָווינציעלער בילדונגס מיניסטער, ר. א. האָוואי, האָט נעכטן באגריסט די עפענונג פון דער קאָנפערענץ.

פאָלעסטינער אויסלענ־דישער האנדל איז גע־וואקסן דאָס יאָר

(ספעצ. טעלעג. צו ד.א.וו. דורך "איטא")

ירושלים, אפר. 23 (איטא). — די פאָ־לעסטינער אימפּאָרטן פאר 1929 האָבן באטראָפן 7,166,533 פונט, אין פארגלייך מיט 6,770,818 פונט אין 1928. די עקס־פאָרטן האָבן באטראָפן 1,554,262 פונט, אין פארגלייך מיט 1,487,207 פונט אין 1928.

ענגלאנד האָט גענומען 29 פּראָצענט פון פאלעסטינער עקספּאָרטן, עגיפּטן 24 פּראָצענט, סיריע 18 פּראָצענט און דייטש־לאנד 7½ פּראָצענט. פון די אימפּאָרטן זיינען פון ענגלאנד געקומען 14 פּראָצענט, פון עגיפּטן 25 פּראָצענט און פון סיריע 16 פּראָצענט.

(::)

צוויי לופט פליער גע־טויט אין עקסידענט אין רעדזשיינע

רעדזשיינע, אפריל 22. — דער ערגס־טער עקסידענט אין דער געשיכטע פון לופט־פליערי אין רעדזשיינע איז פאר־געקומען נעכטן, ווען צוויי פליער פון דער ראָיאל קענעדיען לופט בריגאדע, ווי־ניפּענער דעפּאָ, זיינען דער'הרג'עט גע־וואָרן א פערטל מייל ווייט פון דעם רע־דזשיינער פלי קלוב פעלד. זיי זיינען: אפיסער ה. וו. קריי און סארדזשענט מע־באניק א. ריטשארד.

לויט דעם אינסטרוקטאָר ה. דזש. גרום, פון דעם פלי קלוב, אָן אנדערע עדות וועלכע האָבן ביינעוואוינט דעם אומגליקס פאל, האָט זייער 250 פערד קראפט מאָ־טאר מאָנאָפּלאָ געארבעט צופרידנשטע־לענד, ניט געקוקט אויף דעם לייכטן וווי־טעל, אבער קריי האָט געמאכט א ניט געלונגענעם פארזוך א קער צו טאָ. זיין מאשין לינקס. די פלינקייט פון דעם עראָפּלאָן איז מאָמענטאל געווארן שווא־כער און ער האָט זיך מיט א שטארקער קראפט ארונטערגעלאָזט, איינגראבנדיק זיך מיט דער נאָז טיף אין דער ערד.

(::)

פרייטאָג ווערט צוויי יאָר זינט דזשוליא דזשאנ־סאָן איז נעלם געווארן

קומענדיקן פרייטאָג, דעם 25טן אפריל, ווערט צוויי יאָר זינט דזשוליא דזשאנסאָן איז אויף א מיסטעריעזן אופן פארשוואונ־דען געווארן, ווען זי האָט זיך געשפּילט ארום דער היים פון אירע עלטערן, 138 אוסטין סטריט און זינט יענער צייט האָ־בען אירע עלטערן ניט געהערט פון איר.

א באלוינונג פון פופציג הונדערט דאָ־לאר וואָס אי זאָנעבאָטן געווארן פאר אינפארמאציע וואָס זאָל פירן צו דער אנטדעקונג פון דער פינף יאָריקער מיידע־לע, האָט ניט געבראכט קיין רעזולטאטן.

"דאָס איז איינער פון די זאָנדערבאר־סטע פאלן" — האָט נעכטן געזאָגט דער הויפּט פון די ווייַניפּענער דעטעקטיווס, ווען ער האָט גערעדט וועגן דעם פאר־שוואונדענעם קינד. "איך האָב פריער אפט אנטוואָרטלאך פאר איר פארשווינדן, אבער צוליב דעם פאקט אז קיין אנדערע ענלאכע פאלן זיינען זינט יענער צייט ניט געלונגענעם פארזוך א קער צו טאָ. זיין מאשין לינקס. די פלינקייט פון דעם עראָפּלאָן איז מאָמענטאל געווארן שווא־כער און ער האָט זיך מיט א שטארקער קראפט ארונטערגעלאָזט, איינגראבנדיק זיך מיט דער נאָז טיף אין דער ערד.

(::)

סט. באניפייס העכערט איך שטייערן

פונקט ווי אין ווייַניפּעג זיינען זיכער העכערונגען אין די שטאָטיקע שטייערן דאָס יאָר, אזוי האָט סט. באניפייס גע־מוזט העכערן איך אירע שטייערן. אויף א זיצונג פון שטאָטראָט דאָרטן מאָנ־טאג ביינאכט איז באשלאָסן געווארן צו העכערן די שטייערן פון 40 ביז 43 מילס.

"אין א פארזוך צו פארגרייַנערן עטוואס די לאסט פון די שטייערן, האָט דער שטאָטראָט באשלאָסן אָפּצוזאָגן ניין אנ־געשטעלטע, וואָס וועט איינשפּאָרן 7,800 דאָלאר א יאָר. דער פאָרשלאג איז אָנ־גענומען געווארן קעגן דעם פראָטעסט פון א פאר אלדערמען.

מרס. פינסקי, עדמאָנ־טאָן, געטויט אין עקסידענט

עדמאָנטאָן, אלטא., אפר. 23 (ספעצ. צו ד. א. וו. פון י. באלאָצאָ). — מרס. א. פינסקי, פרוי פון רעוו. א. פינסקי, שוחט פון עדמאָנטאָן, איז אומגעוואָרפן געווארן פון אן אוטאָמאָביל לעצטן אונטג, ווען זי איז געגאנגען אהיים פון א תלמוד־תורה מיטינג. זי איז געשטאָרבן אויפ'ן וועג צום שפּיטאָל. די לויה וועט אפשר פארקומען היינט.

די גאנצע עדמאָנטאָנער באפעלקערונג איז דערשטערט פון דער טראגישער פאסירונג.

(::)

א נייער האָטעל אין וועסט קולדאָנען

ארבעט אויף א 60־טויזנט דאָלאָרדיקן האָטעל האָט זיך אָנגעפאנגען אויף מיין סטריט און רופערט לעגד, אין וועסט קול־דאָנען, ווי ה. ד. האָמאר, פון לא סאל האָ־טעל, עלמוואוד, האָט אנאָנסירט.

א צאָל איינוואוינער וועלכע זיינען אונ־טער דעם איינדרוק אז דער האָטעל בויט זיך ספּעציעל צוליב א ביר פאבריק, האָ־בען פּראָטעסטירט צו דער מוניציפּאַלער פארוואלטונג. די לעצטע האָט אבער קלאָר געמאכט, אז דאָס אויסגעבן פון א ביר אָטעטן האָט צו טאָן אויסשליסלאך מיט דער ליקאָר קאמישאָן, און די מוניציפּאַלע פארוואלטונג קאָן גאָרנישט ניט טאָן ווען־דעם.

(::)

קאנאדער מיסיאָנער געפאנגען פון כינעזישע באנדיטן

רעוו. טשארלס א. ברידזשמאן, פון וויַנאָנאָ, אנטאריאָ, איז אנומלט געפאנ־גען געווארן פון באנדיטן אין פּוטשאָו, כי־נע. די באנדיטן האָבן פאר אים פאר־לאנגט 200 טויזנט דאָלאר אויסלייַען געלט, און דער בריטישער קאָנסול האָט אויפגע־פאָדערט די כינעזישע מאכט צו באַ־פרייען אים אונטער אלע אומשטענדן.

רעוו. ברידזשמאן האָט געדינט אין כי־נע ווי א מיסיאָנער פון דער פראביינק־טער קירך פון קאנאדע. כינע האָט א חיבש ביסל צרות פון די אויסלענדישע מיסיאָנערן, וואָס זיינען אפט א תירוץ פאר די מלוכות אריינצומישן זיך אין אי־רע אינערלאכע ענינים.

מרס. פינסקי, עדמאָנ־טאָן, געטויט אין עקסידענט

עדמאָנטאָן, אלטא., אפר. 23 (ספעצ. צו ד. א. וו. פון י. באלאָצאָ). — מרס. א. פינסקי, פרוי פון רעוו. א. פינסקי, שוחט פון עדמאָנטאָן, איז אומגעוואָרפן געווארן פון אן אוטאָמאָביל לעצטן אונטג, ווען זי איז געגאנגען אהיים פון א תלמוד־תורה מיטינג. זי איז געשטאָרבן אויפ'ן וועג צום שפּיטאָל. די לויה וועט אפשר פארקומען היינט.

די גאנצע עדמאָנטאָנער באפעלקערונג איז דערשטערט פון דער טראגישער פאסירונג.

(::)

א נייער האָטעל אין וועסט קולדאָנען

ארבעט אויף א 60־טויזנט דאָלאָרדיקן האָטעל האָט זיך אָנגעפאנגען אויף מיין סטריט און רופערט לעגד, אין וועסט קול־דאָנען, ווי ה. ד. האָמאר, פון לא סאל האָ־טעל, עלמוואוד, האָט אנאָנסירט.

א צאָל איינוואוינער וועלכע זיינען אונ־טער דעם איינדרוק אז דער האָטעל בויט זיך ספּעציעל צוליב א ביר פאבריק, האָ־בען פּראָטעסטירט צו דער מוניציפּאַלער פארוואלטונג. די לעצטע האָט אבער קלאָר געמאכט, אז דאָס אויסגעבן פון א ביר אָטעטן האָט צו טאָן אויסשליסלאך מיט דער ליקאָר קאמישאָן, און די מוניציפּאַלע פארוואלטונג קאָן גאָרנישט ניט טאָן ווען־דעם.

(::)

וואַרבורג איז זיכער, אז ענגלאנד וועט דערפילן אירע פארפליכטונגען

ניו־יאָרק אפר. 23 (איטא). — "די אָפּ־געהאלטענע אין לאנדאָן זיצונג פון דער אדמיניסטראַטיווער קאמיסיע פון דער אידישער אגענטור איז געשלאָסן געווארן מיט א צופרידנשטעלנדיקער פארשטענדי־קונג צווישן אלע גרופּעס פון די פארשיי־דענע לענדער", — האָט דערקלערט פע־ליקס וואַרבורג אין אן אינטערוויו מיט דער "איטא", צוריקקערנדיק זיך היינט פון אייראָפּע.

מר. וואַרבורג האָט געזאָגט, אז ער האָט געהאט צוויי קאָנפערענצן מיט פּרעמיער מאַקדאָנאַלד, און ער האָט דעם פולסטן צו־טרוי, אז די פארפליכטונגען וואָס גרויס בריטאניע האָט אויף זיך גענומען בנוגע פאלעסטינע וועלן דורכגעפירט ווערן.

מר. וואַרבורג האָט געזאָגט, אז ער האָט נים באגעגנט קיינעם פון דער אראבישער דעלעגאציע וואָס געפינט זיך אין לאנדאָן.

אומגליק אויף קאטידראל עוועי. צוגע־שריבן צו אומדערפארנקייט פון דער אוטאָמאָביל טרייבערן

דער אומגליק אויף קאטידראל עוועי, און לא קראָם סט., וואו אנדרעי זלאטי, 280 פאלטער סט., האָט פארלאָרן זיין לעבן לעצטן מיטוואך נאָכמיטאָג, איז פון דער קראָאנערס דזשורי צוגעשריבן געווארן צו דער אומדערפארנקייט פון מרס. דזשיימס, באלפוריא אפּטס., מיט אן אוטאָמאָביל. די דזשורי האָט דערפאר רעקאָמענדירט דער פראָווינציעלער רעגירונג, אז זי זאָל ניט אויסגעבן קיין טרייבערס־דערלויבע־ניש צו א פּערזאָן, וואו זי ציינט זיך ניט איבער, אז יענער קאָן גוט באהאנדלען דעם אוטאָמאָביל.

זלאטי, וועלכער האָט געארבעט פאר דער "פארק באָרד", רייניקנדיק דעם בול־אינ'ם שמועס איז מר. וואַרבורג אריי־נער אויף דער פראגע פון די אידן אין סאָ־וועט רוסלאנד, און האָט געזאָגט: "איך גלויב, אז די אידישע באוועגונג צוריק צום באָדן וועט דאָרטן ווייטער אָנגיין מיט'ן פון שוואונג, נאָכדעם ווי דער עקסטרעמע מיטהען פון קאלעקטיוויזאציע, טייל־ווייַז געדראָעט און טייל־ווייַז דורכגעפירט, זיי־נען איצט אָפּגעשטעלט געווארן פון דער סאָוועטישער מאכט".

(::)

פאסאזשירן פון "פּ. לאָגיא" קומען מאָרגן

די פאסאזשירן פון דער שיף "פּאלאָ־גיא" וועלן אנקומען אין וויניפּעג מאָרגן, דאָנערשטאג, 7.15 נ. מ. מיט דער סי. ען. אר.

צאָל קרבנות פון קירך שריפה אין רומעניע איז הונדערט מיט צען

ווין, אפריל 22. — 108 קערפּערס, קרבנות פון דער קאטאסטראפאלער שריפה אין קירך לעצטן פרייטאג, זיינען נעכטן באערדיקט געווארן אין קאטעשטי, רומע־ניע. די גאנצע באפעלקערונג פונ'ם דאָרף, אָנגעטאָן אין שווארצן, האָט זיך באטייַ־ליקט אין דער טראגישער לויה.

נאָך צוויי קרבנות פון קירך־פייער זיי־נען אין א קרוטשין צוטשאנאָר, און עס ווערט ניט דערוואַרטעט אז זיי זאָלן בלייַ־בען לעבן.

זייער ווייניק פון די קרבנות זיינען געשטאָרבן פון בראנד־וואונדן. די מייס־טע זיינען געטויט געווארן פון רויך, נאָ־דער די פאָלגדיקע באלקנס. צווישן די אומגעקומענע זיינען געווען 16 כאָר־אינ־לאך אין עלטער פון 12 ביז 14 יאָר. איין רעסטאָראַטאָר איז אומגעקומען צוזאמען מיט זיינע זעקס קינדער. נאָך א מאן איז געשטאָרבן צוזאמען מיט זיינע פיר קינ־דער.

איבער גאנץ רומעניע ווערן דורכגע־פירט אָמלונגען פאר די אומגליקלאכע פאמיליעס פון די אומגעקומענע. פרעמי־ער מאניו האָט פערזענלאך באוויזן דאָס פלאץ פונ'ם אומגליק.

ווייַניפּעג אויף אנדערע פון אנדערע אפּטיילונגען האָבן ביי זיי געמוזט אָפּנע־מען שליסלען מיט גוואלד, צו רעטן די ארעסטאנטן וואָס האָבן נאָך געלעבט — אויספאָרשונגען פון קאטאסטראָפע ווערט איצט געמאכט.

ליסט פון טויטע 319, מיט 231 פארוואונדעטע

קאלומבוס, אהייאָ, אפר. 23. — גאָ־ווערנאר קופּערס קאָמיסיע, וואָס האָט אנ־געפאנגען די אויספאָרשונג וועגן דעם גרויסן אומגליק אין שטאט טורמע, האָט גלייך פון אנהויב אָנגעשטויסן זיך אָן דעם פאקט, אז שולדיק פאר דער גרויסער צאָל קרבנות אין דער שריפה זיינען טייַלווייַז א פאר וועכטער, וואָס האָבן ניט געוואָלט אריינגעבן די שליסלען פון די צעלן וואָס האָבן געברענט, איבערלאָזנדיק אזוי די ארעסטאנטן אין פאסטע.

טאָמאס וואָטקינסאָן, איינער פון די וועכטער, א געוועזענער עגגלישער מיינער, איז שוין אָפּגעזאָגט געווארן פון זיין שטע־לע, ווי ער האָט אליין דערציילט, האָט ער ניט געוואָלט ארויסגעבן די שליסלען צו צעלן וואָס האָבן געברענט, איבערלאָזנדיק אזוי די ארעסטאנטן אין פאסטע.

טאָמאס וואָטקינסאָן, איינער פון די וועכטער, א געוועזענער עגגלישער מיינער, איז שוין אָפּגעזאָגט געווארן פון זיין שטע־לע, ווי ער האָט אליין דערציילט, האָט ער ניט געוואָלט ארויסגעבן די שליסלען צו

צוויי וועכטער פון אן אנדער אפּטיילונג וואָס זיינען געקומען צו לויפן צום ברע־נענדיקן פליגל. די דאָזיקע צוויי וועכטער, ליטל און באלדווין, האָבן ביי אים צוגענו־מען די שליסלען מיט גוואלד.

וואָטקינסאָן האָט זיין האנדלונג פאר־ענטפערט דערמיט, וואָס זיין העכערער באאמטער, קאפּיטאן האָל, האָט אים ניט געהייסן ארויסגעבן די שליסלען.

ווי עס ווייזט זיך ארויס, זיינען ליטל און באלדווין צוערשט געקומען צו לויפן צו קאפּיטאן קאדינגטאָן, פאדערנדיק פון אים די שליסלען צו די ברענענדיקע צעלן. ווען ער האָט זיך אָפּגעזאָגט, האָבן זיי צו־גענומען ביי אים די שליסלען מיט גוואלד. זיי זיינען דערנאָך געקומען צו לויפן צו די קאָרידאָרן, וואו וואָטקינסאָן איז געשטאָ־נען אויף דער וואך און האָט געהאט די שליסלען פון די קאָרידאָרן און אָפּטייַלונ־גען, און מיט אים האָבן זיי אויך געמוזט קעמפן, ביז זיי האָבן ביי אים אָפּגענומען די שליסלען. דערנאָך האָבן זיי זיי געארבעט אויף עפענען די צעלן, ביז זיי האָבן זיך ארויסגעשלאָגן פון די כחות.

דער טורמע אויפסעהער, טאָמאָס, האָט דערציילט, אז ער האָט זיך דערוואוסט פון דער שריפה 5.35 אויזיגער נאָכמיטאָג. ער האָט געהייסן גלייך עפענען אלע צעלן. ווען ער האָט זיך אָבער דערוואוסט, אז ליטל און באלדווין ארבעטן שוין אויף דעם איז ער אוועק צו אָרגאניזירן א געהעריקע וואך צו היטן, אז די ארעסטאנטן זאָלן ניט קאָנען אנטלויפן.

אויף דער פראגע אויב ער האָט ווען געמאכט אין טורמע "פייער דרילס", האָט דער אויפזעער געענטפערט, אז קיינמאָל ניט. "איך האָב קיינמאָל ניט געוואָלט זע־ען, ווי שנעל די ארעסטאנטן קאָנען אנט־לויפן פון דער טורמע". האָט ער געזאָגט.

די צאָל פון די אומגעקומענע איז ביז איצט פעסטגעשטעלט געווארן אויף 319, די קרבנות איז געווען ניט שווער צו דער־קענען א דאנק די בלעכלאך מיט די נו־מערן וואָס זיי האָבן געטראָגן. די צאָל פון פארוואונדעטע איז 231, און פון זיי זיי־נען פיר אָן א קריטישן צושטאנד, מיט זייער ווייניק שאנסן צו בלייבן לעבן.

איבער 500 ארעסטאנטן, וואָס זיינען גערעטעט געווארן פון דער אומגליקלאכער שריפה, זיינען איצט צעזעצט געווארן אין אנדערע אפּטיילונגען פון דער טורמע, וואָס האָבן ניט געליטן פונ'ם פייער.

תלמוד-תורה קאנפערענץ באשליסט א קאמפיין פאר 1000 מיטגלידער

"נמרודס" באצאָלן שטראָף פאר שיסן גענן אויסערן סעזאָן

"מען טאָר ניט שיסן קיין ווילדע גענז, ניט אין סעזאָן, מעג עס אפילו זיין אין א שיינעם טאָג", — אזוי האָט נעכטן געארטיילט ריכטער נאָבל אין פראָוויַנ־ציעלן פאליציי געריכט, און ער האָט באַ־שטראפט די הערן סי. דאָס. פ. גיילס און וו. ה. טשאדרעטאן מיט צען דאָלאר יע־דען. דערפאר וואָס זיי האָבן געשאָסן ווילד־ע גענז אין גאָרדאָן, מאַנ.

וואָס דאָס געריכט האָט זיי געפרעגט וואָס האָבן זיי צו זאָגן אין פארטיידי־קונג, האָט מר. ראָס גוטמוטיק געענט־פערט:

"איך האָב גאָרנישט ניט וואָס צו זאָ־גען, בלויז אז עס איז א שיינער, אנגענע־מענער טאָג".

דער ריכטער האָט איינגעשטימט מיט זיין באמערקונג, און נאָכדעם האָט ער גע־זאָגט זיין וואָרט — צען דאָלאר שטראָף פאר יערן.

(::)

פאָלאָטן אָפּמאך איז נעכטן אונטער־געשריבן געווארן אין לאָנדאָן

לאָנדאָן, אפריל 22. — נאָך דעדעם וואָס האָבן אָנגעהאלטן צוויי מיט א האל־בער שעה, איז דער פלאָטן אָפּמאך היינט דאָ אונטערגעשריבן געווארן פון די פאר־שטייער פון די פינף מלוכות.

אין די דערעם האָבן די דעלעגאטן אויס־געדריקט א פארלאנג פאר פרידן און גוטן ווילן צווישן פעלקער, און האָבן געלויבט די שטאָטמאנשאפט פון פּרעמיער ראמזי מאקדאָנאלד.

פראנקרייך און איטאליע האָבן אונ־טערגעשריבן בלויז יענע טייל פונ'ם אָפּ־מאך, וואָס שרייבן פאר אן איבערריס אינ'ם בוי פון קאָפּיטאלע קרינס־שיפן, שטעלן פעסט געוויסע כללים פאר'ן גע־ברויך פונ'ם סובמארין אין מלחמה און א

אידישע "לישענצעס" אין רוסלאנד קרינען נייע רעכט אויף ארבעט

(ספעצ. טעלעג. צו ד.א.וו. דורך "איטא")

מאסקווע, אפר. 23 (איטא). — די אי־דישע "לישענצעס" (רעכטלאָזע) וועט איצט דערלויבט ווערן צו באטייליקן זיך אין די טראקטאר־קורסן פאר ביראָ־ביד־זשאל. א באפעל וועגן דעם איז עצשיקט געווארן טעלעגראפיש צו אלע לאנד־קאָ־מיסארן אביבער'ן סאוועטן פארבאנד, אונ־טערגעשריבן פונ'ם ארבעטס קאמיסאר אולגאנאָוו, און פון סמידאָוויטשן.

די באַגרעניצונגען קעגן די "לישענצעס" זיינען אויף אָפּגעשאפן געווארן פונ'ם "ציק" בנוגע די אכט טויזנט אידישע יונ־גע ארבעטער וואָס ווערן פארגעגיסטריבן פאר בויקורסן, וואו עס האָט ביז איצט קיין "לישענצעס" ניט אָנגענומען.

פאליציסט זוכט פארלאָראנע קריסט־לאכע קינד אין אידישע הייזער און שול אין סאלאָניקא

אידן פון סאלאָניקא לעבן דורך פערטן בלוט-בלבול אין צוואנציק טעג

סאלאָניקא, אפר. 23 (איטא). — דער פערטער בלוט־בלבול אין די לעצטע 20 טעג איז דאָ לעצטן אוונט דורכגעפירט גע־וואָרן, פארשאפנדיק גרויס צער און אומ־רו צו דער אידישער באפעלקערונג.

א גריף האָט דערציילט א פאליציסט, אז א קינד איז ביי אים פארשוואונדן גע־וואָרן, און אז ער איז זיכער, אז די אידן האָבן עס גע'גנב'עט דאָס קינד פאר ריי־

פאָלעסטינער אויסלענ־דישער האנדל איז גע־וואקסן דאָס יאָר

צוויי לופט פליער גע־טויט אין עקסידענט אין רעדזשיינע

פרייטאָג ווערט צוויי יאָר זינט דזשוליא דזשאנ־סאָן איז נעלם געווארן

סט. באניפייס העכערט איך שטייערן

ווייַניפּעג אויף אנדערע פון אנדערע אפּטיילונגען האָבן ביי זיי געמוזט אָפּנע־מען שליסלען מיט גוואלד, צו רעטן די ארעסטאנטן וואָס האָבן נאָך געלעבט — אויספאָרשונגען פון קאטאסטראָפע ווערט איצט געמאכט.

ליסט פון טויטע 319, מיט 231 פארוואונדעטע

מרס. פינסקי, עדמאָנ־טאָן, געטויט אין עקסידענט

א נייער האָטעל אין וועסט קולדאָנען

אומגליק אויף קאטידראל עוועי. צוגע־שריבן צו אומדערפארנקייט פון דער אוטאָמאָביל טרייבערן

וואַרבורג איז זיכער, אז ענגלאנד וועט דערפילן אירע פארפליכטונגען

צאָל קרבנות פון קירך שריפה אין רומעניע איז הונדערט מיט צען

פאָלאָטן אָפּמאך איז נעכטן אונטער־געשריבן געווארן אין לאָנדאָן

לערער קאָנפערענץ געעפנט אין ווייַניפּעג

פאסאזשירן פון "פּ. לאָגיא" קומען מאָרגן

THE ISRAELITE PRESS

The only Jewish Newspaper in Western Canada.

אידישעס וואָרט

Office and Place of Business: New Israelite Press Bldg., 165 Selkirk Ave. East
Published daily except Saturday and Sunday
ENTERED AS SECOND-CLASS MAIL MATTER AT OTTAWA
Subscription: $6.00 per year
Est. 1910 Phones: 55 409—52 212
Winnipeg — Manitoba

די אידן אין אירלאנד

(אידישע ביזנעסלייט האָבן דאָרט געשאַפן א דערפאָלגרייכן קאָמערציעלן צענטער. — עס זיינען איצט אין אירלאנד פאַראַן ארום 10,000 אידן)

פון ע. י. ברוען

(מר. ברוען איז א געוועזענער ניט-אידישער צייטונגסמאַן פון איראַלנד, וואָס וואוינט איצט אין אמעריקע)

די לעצטע פאָליטישע איבערקערעניש אין אירלאנד האָט ארויסגערופן פיל מער זאָרג ביי אירלענדער, וואָס זיינען טויזנטער מייל אוועק פון דעם "עמעראַלד אינזעל", ווי ביי די אירלענדער וואָס וואוינען אין דובלין אָדער אין קאָרק. באזונדערס האָט זיך ניט גענומען צום הארצן דאָס אירישע אידנטום, וואָס איז פאַראינטערעסירט הויפּטזעכלאַך אין דעם דערציערישן, קאָמערציעלן און דעם אינדוסטריעלן פּראָגרעס פון דער לאַנד, און אַלץ איז צופרידן גלאַט ביז קאָסגרעיוו איז ווידער דערוויילט געוואָרן אַלס פּרעזידענט.

די דערקלערונג פאַר דער דאָזיקער רואיקייט אין אירלאַנד קאָן מען געפינען אין דעם פאַקט, וואָס די מערהייט פון פאָלק אין אירלאַנד גופא האָט אויפגעגעבן די פּאָליטישע בבא-מעשיות און גיט זיך אָפּ מיט דער ממשות'דיקער אינדוסטריעלער און קאָמערציעלער אַנטוויקלונג, וואָס מען דערוואַרט דאָרט ווען די "שאַנאָן עלעקטריק סיסטעם" וועט פאַרענדיקט ווערן.

די אידישע אינדוסטריאַליסטן אין אירלאַנד זיינען ניט אין קיין קליינער מאָס פאַראַנטוואָרטלאַך פאַר דעם איבערבייט אין דער לאַגע. זיי זיינען עס געווען די, וואָס האָבן אָנגעפאַנגען די עלעקטריק סיסטעם. אין פילע שטעט פון דעם אירלענדישן "פריי-שטאַט", וואו עס האָט געהערשט א שטילשטאַנד, האָט די אַקטיווע טעטיקייט פון די מילן און פאַבריקן אויסגעמונטערט די באַפעלקערונג און אַנטוויקעלט זייערע אינטערעסן, אַנשטאָט זיך צו פאַרלאָזן אינגאַנצן אויף די אַגראַרישע (פעלד-ארבעט) מעגלאַכקייטן.

א חוץ די אידישע אינדוסטריאַליסטן זיינען אויך די אידישע ארבעטער וואָס האָבן געקראָגן דערפאַרונג אין די ענגלישע מאַנופאַקטור צענטערן, זייער פּראָמינענט אין דער אירלאַנדישער ארבעטער באַוועגונג. זיי האָבן גענומען אויף זיך די פולע פאַראַנטוואָרטלאַכקייט וואָס די מיטגלידערשאַפט אין דער דאָזיקער באַוועגונג האָט אויף זיי ארויפגעלייגט.

געוויסע מענשן קאָנען האַלטן, אַז עס איז א פּאַראַדאָקס צו רעדן וועגן אידן אין פאַרבינדונג מיט אירלאַנד, זיי דאַרף מען זאָגן, אַז אידן האָבן געלעבט אויף דעם "עמעראַלד אינזל" אין משך פון די לעצטע צוויי הונדערט יאָר. די גרעסטע טייל אידן וואָס וואוינען איצט אין אירלאַנד שטאַמען אָפּ פון א גרופּע פון 150 פאַמיליעס, וואָס האָבן זיך באַזעצט אין בעלפעסט אין יאָר 1846, לויט דעם פאָרשלאַג פון קעניגין וויקטאָריאַ'ס "פּרינץ קאָנסאָרט" (מאַן פון דער הערשנדיקער קעניגין), וואָס האָט געזען — און באַזונדערס די ענערגיע און אינטעליגענץ פון אידן אין זיין געבורטלאַנד — דייטשלאַנד. אין דער דאָזיקער שטאָט, וואָס איז א פּראָמינענטער וועלט-צענטער פון דער טעקסטיל אינדוסטריע, זיינען, לויט אויסרעכנונגען, פאַראַן פופצן הונדערט אידישע פאַמיליעס.

אומעטום וואו די קליידער-אינדוסטריע אין אירלאַנד איז אַנטוויקלט קאָן מען געפינען אידן. די בארימטע "איריש טווידס" איז איינע פון די אינדוסטריעס, וואָס האָט געקראָגן א באַדייטענדן אימפּעט דורך דעם וואָס אידישע ארבעטער פון ענגלאַנד האָבן אַהין איינגעוואַנדערט, וועמעס אָנקומען איז געווען אין דער זעלבער צייט, ווען די "שאַנאָן עלעקטריק סיסטעם" האָט זיך אָנגעהויבן צו אַנטוויקלען.

מיט עטלאַכע יאָר צוריק, ווען דער געבוי פון דער עלעקטרישער איינריכטונג איז נאָך אָנגעגאַנגען, האָט פּרעזידענט קאָסגרעיוו אָפּגעהאַלטן א צאָל קאָנפערענצען מיט פּראָמינענטע פאַבריקאַנטן, און א גרויסע צאָל אידישע נאָדל ארבעטער זיינען געבראַכט געוואָרן פון ענגלאַנד קיין דאַבלין. ווען די דאָזיקע איינגעוואַנדערטע אידישע ארבעטער פון ענגלאַנד האָבן זיך באַזעצט אין דובלין, האָבן זיי דאָרט שוין געפונען פיל אידן; א טייל פון זיי שוין דאָרטן געבאָרענע, און די מערסטע פון זיי בארימט אין דער ביזנעס וועלט און אין די געלערנטע פּראָפעסיעס.

די שטאָט קאָרק בארימט זיך איצט מיט איר אידישן שטאָט-פאַרוואַלטער, אַהרן מאַרקס. דער דאָזיקער איד, וואָס איז א געוועזענער פאַרוואַלטער פון א דעפּאַרטמענט סטאָר, איז איצט דער פאַרוואַלטער פון דער דאָזיקער וועלט באַרימטער אירלענדישער שטאָט.

מען דערציילט, אַז ווען די ניי-דערוויילטע אַלדערמען פון דער שטאָט האָבן אָפּגעהאַלטן זייער ערשטן מיטינג אין 1930, האָבן געוויסע פּאָליטישנס פאָרגעשלאָגן, אַז מען זאָל איבערגעבן די געשעפטן פון דער שטאָט צו איינעם "וואָס וועט זיי קאָנען ריכטיק דורכפירן". דאָס, זאָגט מען, איז אייגנטלאַך געווען א פּאָליטישער צוג, צו שטעלן אין פאָרלעגנהייט געוויסע פּאָליטישע טוער. עס איז אָבער פון דעם ארויסגעקומען זייער א ווינציקער אויפטו פאַר דער שטאָט קאָרק. אַלע גיבן איצט צו, אַז מאַרקס, וואָס האָט בעת דער מלחמה זיך אויסגעצייכנט אַלס לייטענאַנט אין דעם קעניגלאַכן אירלענדישן רעגימענט, האָט אויפגעטאָן זייער פיל ביים ארגאַניזירן די געשעפטן פון קאָרק.

פּרעזידענט קאָסגרעיוו איז איינער פון די אָנגעזעענסטע פריינט פון דעם אירלענדישן אידנטום, און די, לויט איר צאָל, אומוויכטיקע, אָבער קאָמערציעל זייער וויכטיקע אידישע באַפעלקערונג אונטערשטיצט אים זייער שטאַרק. ער האָט אָנערמעלט באַצייכנט די אידן פון אירלאַנד אַלס די "פּראָגרעסיווסטע און ענערגישסטע בירגער" פון דעם איירישן "פריי-שטאַט". ווען מען האָט אים פאַרגעוואָרפן פאַר מאַכן אַזאַ דערקלערונג, האָט ער עפנטלאַך דערקלערט, אַז ער האָט געמיינט יעדן וואָרט וואָס ער האָט געזאָגט.

מען קאָן כמעט ניט געפינען קיין איין אונטערנעמונג אין אירלאַנד וואו אידן זיינען ניט פּראָמינענט. שיף-בוי, קונסט, בילדונג, און זשורנאַליזם — באַרימטע אידן זיינען פאַראַן אין יעדער פון די דאָזיקע קולטורעלע אונטערנעמונגען. די ערשטע דערפאָלגרייכסטע טעאַטער טרופּע וואָס האָט געמאַכט א טור איבער די אירלענדישע פּראָווינץ שטעט, איז געווען לויט דעם פּלאַן און אונטער דער אויפזיכט פון א אידישן מענעדזשער.

אירלענדישע אידן, וואָס האָבן געדינט אין מיליטער בעת דער וועלט-מלחמה, זענען איצט זייער אָפּט דעם אויסגעצייכנטן מיליטער-מאַן, מיידזשאָר גענעראַל, סער טשאַרלס ראָזענטאַל, ק.ס.ב., וואָס וואוינט אין ניו-סאַוט וועילס. מיידזשאָר דזשענעראַל ראָזענטאַל פאָרט איצט ארום אויף א סענטימענטאַלער ריי
זע מיט זיינע אן אירלענדישן פריינט., וואָס ווייל, אַז ראָזענטאַל זאָל אים העלפן אויפבויען אין סידני, אויסטראַליע, אן אירלענדישן שלאָס.

גענעראַל ראָזענטאַל איז פיל מאָל פאַרוואונדעט געוואָרן אין דער מלחמה, און האָט געקראָגן די העכסטע מיליטערישע אויסצייכנונגען פון די אירלענדישע און אויסטראַלישע רעגירונגען.

א חוץ גענעראַל ראָזענטאַל האָבן ארום 300 אידן געדינט אין דער "פריי-שטאַט" אַרמיי בעת דער וועלט-מלחמה; פון זיי זיינען 32 געפאַלן אויפ'ן שלאַכטפעלד. די מערסטע אידישע סאָלדאַטן האָבן געדינט אין די פיר וויכטיקסטע אירלענדישע רעגימענטן. צווישן זיי זיינען אויך געווען לייטענאַנט וויליאַם פּריים, קאַפּיטאַן דזשאַרדזש וואַלף, קאַפּיטאַן דזשאַרדזש באַלקענסי און לייטענאַנט סעמועל רזשאַזעף.

א. ע. ראַסעל, דער געוועזענער רעדאַקטאָר פון "איריש סטייטסמען", איז א גרויסער פריינט פון די אירלענדישע אידן. ווען ראַסעל איז געווען אויף א וויזיט אין אמעריקע, האָט ער דערקלערט, אַז וואַלטער ליפּמאַן, דער רעדאַקטאָר פון דער ניו-יאָרקער צייטונג "וואָרלד", האָט וועגן אים געשריבן די בעסטע באַשרייבונג; און אַז ער האַלט דאָס פאַר דער פיינסטער זאַך וואָס עס האָט מיט אים פּאַסירט אויף זיין אמעריקאַנער וויזיט.

("איטא")

א מערקווירדיקע געשיכטע מיט אלב. איינשטיין

פון אַנאַטאָל לונאַטשאַרסקי

דער געוועזענער סאָוו. פאָלקס-קאָמיסאַר לונאַטשאַרסקי פאַרעפנטלאַכט פאָלגנדיקן העכסט סענסאַציאָנעלן ארטיקל אין דעם "טאָגעבוך" פון יאָזעף שוואַרצשילד.

דער לעזער דערמאָנט זיך געוויס אָן א געשעעניש, וואָס האָט אין זיין צייט ארויסגערופן גרויס אויפזעען: א האַלב אָדער גאַנץ משוגע'נע פרוי מיט'ן נאָמען עאוגעניע דיקסאָן, האָט מיט א פאַרראָסטעטן רעוואָלווער געפּרוּווט אויסצופירן אן אַטענטאַט אויפ'ן סאָוועטישן געזאַנדטן אין פּאַריז, קראַסין. זי איז געוואָרן אַרעסטירט פון דער פּאָליציי, און באַלד איז זי ארויסגעלאָזט געוואָרן אויף דער פריי, ווייל מען האָט זי אָנערקענט פאַר נישט נאָרמאַל, און דאַריבער אומפאַראַנטוואָרטלאַך פאַר אירע טאַטן.

איך האָב דאַמאָלט אין א פעליעטאָן מיטגעטיילט וועגן עטלאַכע גראָטעסקע געשיכטן, וואָס די זעלבע פרוי האָט מיר דערציילט קעגן מיין ווילן.

ווען איך פלעג ארויסגיין נאָך די אַמט-שעה'ן פון בילדונגס קאָמיסאַריאַט, פלעגט מיר די דיקסאָן נאָכלויפן ביז מיין וואוינונג און מיר פאָלגנדע געשיכטע דערציילען:

"איך קאָן זיך גוט מיט מיליוקאָוו'ן. איך בין מיט אים געווען זייער נאָענט. כ'האָב געהאַט פון אים א קינד, און מיר האָבן געמאַכט צוזאַמען אן אויספלוג צו דער וואָלגאַ. האָט דער אויסוואָרף מיליוקאָוו דאָס קינד דערמאָרדעט.

"ער האָט ביים קינד אויסגעזויגן דאָס בלוט, כדי אינסצענירן א ריטואַל-מאָרד-פּראָצעס.

"ער איז געווען א שרעקלאַכער מענש. שוין באַלד אַזוי שרעקלאַך ווי אַזעוו, מיט וועמען איך בין אויך געווען זייער נאָענט.

איבריגענס, ווייס איך וואו אַזעוו באַהאַלט זיך איצט און וואָס פאַר א מאַסקע ער טראָגט. ווען איר וואָלט געוואָלט וואָלט איך אייך דאָס אויסגעזאָגט."

איך האָב געשוויגן און געטראַכט וועגן עפּעס אַנדערש.

"חבר לונאַטשאַרסקי, ווילט איר, אַז איך זאָל אייך דערציילן, וואו אַזעוו געפינט זיך איצט און וועלכע מאַסקע ער טראָגט?

— "גוט, דערציילט" — האָב איך געזאָגט און געטראַכט וועגן עפּעס אַנדערש.

—"ער גיט זיך איצט אויס פאַר דעם גרויסן פיזיקער און מאַטעמאַטיקער איינשטיין. עס וועט אָבער קומען דער טאָג, ווען איך וועל דערשיינען ביי דעם איינשטיין און אים אַראָפּרייסן די מאַסקע פון געזיכט און ווייזן דער גאַנצער וועלט, אַז עס איז נישט קיין אַנדערער, ווי טאַקע אַזעוו."

***

איך זיץ ביי די איינשטיינס און מיר טרינקען טיי. דאָס פּנים פון מיין גרויסן טיש-געגנאָסע האָט אין זיך עפּעס, וואָס דערמאָנט מיר אָן דעם אויסדרוק פון א הונט. גרויסע, זייער גוטע הינט זיינען ענלאַך צו גרויסע, זייער גוטע מענשן.

עס איז זייער שלעכט, ווען דער מענש איז ענלאַך צו א פוקס, צו א וואָלף, אָדער צו א קאַץ. און עס איז גאָר א גוטער סימן ווען דער מענש דערמאָנט אָן א הונט.

איינשטיין האָט צעשטרייטע אויגן. איך מיין, אַז א העלפט פון זיין בליק איז געווענדעט אין זיך, און זיין בליק און זיינע געדאַנקען זיינען שטענדיק פאַרטיפט אין צייכנונגען און רעכנונגען.

דערפאַר האָבן זיינע אויגן אן אַבסטראַקטן אויסדרוק און ווייזן זיך מיר שטענדיק אויס טרויעריק. דערביי פאַרמאָגט איינשטיין א גרויסע לעבנס-פרייד; ער האָט ליב צו שטיפן, פּונקט ווי ס'האָבן דאָס ליב די גרויסע הינט.

ער לאַכט מיט א גוטמוטיקן, קינדערשן געלעכטער.

ביים טיש מיט אונז זיצט אויך פרוי איינשטיין. מיט גרויסער ליבע איז זי אינגאַנצן איבערגעגעבן איר גרויסן מאַן. זי איז שטענדיק גרייט אים צו שיצן פון די גראָבע טאָג-טעגלאַכע אומאָנגענעמלאַכקייטן, צו היטן די רו, אין וועלכער זיינע וועלט-געדאַנקען ווערן רייף.

וואָרום א גרויסער שמוציקער אָפּשוים פון לעבן פליסט פאַרביי די פיס פון אַלבערט איינשטיין. האַלב-משוגענע מאַטעמאַטיקער קלאָגן זיך פאַר אים, אַז די אוניווערסיטעטן און אַקאַדעמיעס ווילן זיי ניט אָנערקענען, אַז אונטערגעקויפטע געלערנטע פאַרשטעלן זיי דעם וועג צום רוים. א קראַנקער פּראָפעסאָר פאַרלאַנגט פון אים יערלאַכע רענט און שיקט גלייכצייטיק זיין ווייי-נאַכטס-רעכנונג צו רעגולירן. פּאַסטאָרן און אידישע אָרטאָדאָקסן (ראַבינער) שטעלן קלאָץ-קשיות: צי ער גלויבט אין גאָט און אין וואָס באַשטייט זיין גלויבן. פאַנאַטיקער פאַרוואַרפן אים מיט דראָאונגען, ביטעס און פראַגן, פרעכע פאָדערונגען, דאָס אַלץ קומט יעדן טאָג אָן מיט דער פּאָסט צו איינשטיינען. דאָס באַזועלטע פּנים פון זיין פרוי באַדעקט א שאָטן.

וויפיל געדולד דאַרף מען האָבן, אום דעם מאַן צו שיצן פאַר די "שטימען פון לעבן".

פּלוצלונג פאַלט איר עפּעס איין, זי ווענדעט זיך צו מיר און פרעגט:

— האָט איר ניט געקאַנט א געוויסע עאוגעניע דיקסאָן, די פרוי, וואָס האָט געוואָלט דערשיסן קראַסינען?

—יאָ, געוויס, איך האָב וועגן איר אַפילו געשריבן. זי איז די מערקווירדיקסטע געשטאַלט, וואָס איך קאָן. יעדנפאַלס איז זי מער א קלינישער, ווי א פּאָליטישער פאַל.

— יאָ, — האָט געענטפערט פרוי איינשטיין, און איך האָב באַמערקט ווי אויפ'ן פּנים פון איר מאַן האָט זיך באַוויזן א שמייכל. — מיר האָבן ניט ווייניק דורך איר געליטן. — און פרוי איינשטיין האָט דערציילט:

באַלד נאָכדעם ווי זי, דיקסאָן, איז פריי געלאָזן געוואָרן אין פּאַריז, האָבן די איינשטיינס פון איר באַקומען א בריוו. זי האָט דאָרט געשריבן, אַז אַזעוו באַמיט זיך צו באַהאַלטן אונטער דער מאַסקע פון דעם גרויסן געלערנטן, אָבער ער וועט זיך ניט אויסבאַהאַלטן פון איר, אַזוי באַלד, ווי זי וועט נאָר האָבן גענוג אויף איר רייזע קיין בערלין, וועט זי קומען כדי עפנטלאַך צו דעמאַסקירן דעם שאַרלאַטאַן און איינמאָל פאַר אַלע מאָל צו רואינירן די קאַריערע פון דעם שווינדלער.

דערנאָך איז אָנגעקומען נאָך א בריוו אין וועלכן זי האָט מיטגעטיילט, אַז זי האָט שוין פאַרלאָזט פּאַריז, און דערנענטערט זיך צו בערלין. ס'האָבן זיך א שיט געטאָן בריוו און טעלעגראַמען כמעט פון יעדער סטאַנציע.

פרוי איינשטיין, מורא האָבנדיק פאַר אן אַטנטאַט, האָט זיך געווענדעט צו דער בערלינער פּאָליציי און געבעטן וואַך ביים הויז פון פּראָפעסאָר, אויפ'ן פאַל, אַז די גייסטיק-קראַנקע וועט באמת מאַכן א סקאַנדאַל. פאַרשטייט זיך, אַז די פּאָליציי האָט געגעבן אַזאַ וואַך.

און אין א געוויסן טאָג איז טאַקע דערשינען אויף די טרעפּ פון דעם איינשטיין-הויז די עאוגעניאַ דיקסאָן, און ווען זי האָט פאַרלאַנגט, אַז אַזעוו-איינשטיין זאָל צו איר ארויסקומען, האָבן די פּאָליציי-באַאַמטע זי אָנגעכאַפּט ביי די הענט און זי געוואָלט אוועקפירן.

אָבער איינשטיין, — ווי גוט שטעל איך מיר פאָר דעם מאָמענט — האָט מיט א קינדערשן שמייכל יאָ דערפילט דעם פאַרלאַנג פון דער באַזוכערן. ער איז ארויסגעקומען פון דער טיר אין דעם מאָמענט, ווען די פּאָליציי האָט זי געוואָלט אוועקפירן, און דאָ האָט זיך אָפּגעשפּילט א דערשיטערנדע סצענע. די דיקסאָן האָט געשריען:

"פּראָפעסאָר, איר מוזט מיך נעמען אונטער אייער שוץ, די מענשן ווילן מיך פאַרשפּאַרן אין א משוגעים-אַנשטאַלט. איך בין מודה, אַז איך האָב מיך טועה געווען. איצט קאָן איך זען אייער פּנים, איר זייט ניט אַזעוו. געדענקט אָבער אין אונזער ליבע, געדענקט אָן אונזער קינד, וואָס איז שוין טויט. איר דאַרפט מיך דאַריבער ניט פאַרלאָזן.

איינשטיין איז געשטאַנען פאַרבליפט. אַוועק ער וואָלט אַנדעקט די גרעסטע פעלער אין זיין מאַטעמאַטישער קאָנסטרוקציע, וואָלט ער ניט געווען אַזוי פאַרוואונדערט. ער פּרוּווט זיך דערמאָנען, אָבער ער קאָן אין זיין זכרון גאַרנישט ניט געפינען, וואָס זאָל אים דערמאָנען די פרוי. און ער רעדט צו איר:

— אָבער באַרואיקט אייך . . . באַרואיקט אייך; איר זייט אין א טרויעריקער לאַגע, איך וועל מיך באַמיען עפּעס פאַר אייך צו טאָן . . . .

דאָ האָט פרוי איינשטיין זיך אַריינגעמישט און אוועקגעפירט איר מאַן אין צימער.

***

די פּאָליציי האָט אָבער ניט געפונען קיין גענוגנד גרונד זי צו האַלטן אין שוץ. די געריכטס-דאָקטוירים האָבן פעסטגעשטעלט, אַז זי איז אומנאָרמאַל, אָבער קיין עפנטלאַכע געפאַר איז זי ניט.

אָבער ווי נאָר עאוגעניאַ דיקסאָן איז געווען אויף דער פריי, האָט זי זיך געווענדעט צו דער פּאָליציי מיט א דערקלערונג, אין וועלכער זי האָט פאַרלאַנגט פון איינשטיינען א חודש'לאַכע רענטע אַלס אַנטשיידונג פאַר דעם מורא'דיקן פאַרלוסט, וועלכן זי האָט געליטן מיט טויט פון איר קינד וואָס איז געשטאָרבן צוליב דער האַרצלאָזיקייט פונ'ם פאָטער, וואָס האָט זי ברוטאַל אוועקגעוואָרפן.

און די פּאָליציי? יאָ, זי איז געווען טאַקטפול; זי האָט זיך געלאָזט באַנוגענען בלויז מיט דעם, וואָס זי האָט איינגעלאַדן צו זיך די פרוי איינשטיין, און איר פאָרגעלייגט, אַז זי זאָל דאָך העלפן דער דיקסאָן אין איר שווערער לאַגע.

די איינשטיינס גיבן אוועק גרויסע סומעס פאַר וואוילטעטיקע צוועקן. א גאַנצע מחנה פּאַראַזיטן שלעפּן פון-זיי געלט. אָבער דאָס מאָל איז פרוי איינשטיין געווען זייער אויפגערעגט. ניט צוליב דער אָנדייטונג פון דער פּאָליציי, נאָר צוליב דער אָנדייטונג, וואָס האָט זיך באַהאַלטן אונטער דער אָנדייטונג. זיינען ווירקלאַך פאַראַן אַזעלכע אידיאָטן, וואָס גלויבן אין דער משוגענער געשיכטע פון דער דיקסאָן?

זי איז דאַריבער אַוועק צום מאָסגעבענדען הער פון פּאָליציי-פּרעזידיום און געזאָגט:

"עס זעט אויס, אַז די פּאָליציי גלויבט דעם משוגע'דיקן אומזין, וואָס די דיקסאָן פאַרשפּרייט, און נעמט דאָס ערנסט. איז דען מעגלאַך, אַז די ווילדע משוגעת זאָל וואַרפן דעם מינדסטן שאָטן אויף מיין מאַנ'ס נאָמען?"

דער הער פּאָליציי-דירעקטאָר האָט געמאַכט זיס-זויערע מינע, געשפּילט זיך א ווייל מיט דער פּאַפּיראָסן-שאַכטל און געזאָגט:

"אַך גנעדיקע מאַדאַם, די פרוי ווייס זעלטן דאָס גאַנצע איבער איר מאַן."

"ווי איך זע, גלויבט איר אויך דערין?"

"איך גלויב אין גאַרנישט," — האָט געענטפערט דער פּאָליציי-דירעקטאָר, — אָבער אויך דער גרעסטער געלערנטער האָט געקאָנט אין זיין יוגנט מאַכן א פעלער."

די פרוי איינשטיין, פאַרשטייט זיך, האָט די אונטערהאַלטונג מיט דעם הער ווייטער ניט געפירט.

***

איך האָב ווייטער ניט געפרעגט, אָבער איך בין פולקאָם איבערצייגט, אַז די איינשטיינס האָבן אויך דעם דאָזיקן באַשעפעניש געהאָלפן. איינשטיין האָט נאָר געשמייכלט און זיין שמייכל איז געווען ווייט און הויך ערגעץ, פאַרוואונדערט, די גוטסקייט אַליין.

— פאַרוואונדערט, ווייל ער איז אומדערוואוסט געוואָרן א העלד פון א נאַסן-ראָמאַן, א פאַרפירער, וואָס האָט זיין קרבן פאַרלאָזט, און איז שפּעטער נאָך יאָרן אַנטדעקט געוואָרן.

גוטסקייט, ווייל זיין האַרץ שלאָגט באַזונדערס וואַרים, ווען אן אָרימע נשמה טוט אים אַליין שלעכטס.

און ווייט, ווייל דאָס גאַנצע איז דאָך אַזוי פרעמד פאַר זיין גייסט, וועמענס קאָפּ גרייכט אין דער אייביקייט.

פאַר אַזוי ווייניק ווי **$503.33** איינצאָלן
דעליווערט, פולשטענדיק איינגעריכטעט

קאָנט איר טרייבן א סעזאָנד

סטודעבעקער אַכט

— קאָסט ווייניקער ווי 14 פאַרשידענע זעקסער אָבער וועט זיין מער ווערט איידער א זעקס ווען איר וועט עס אויסבייטן

סטודעבעקער, בילדער פון טשעמפּיאָנס האָט געבויט 100,000 אַכט צילינדערס. די דאָזיקע אַכטער האַלטן צווישן זיי די גרעסטע וועלט און אינטערנאַציאָנאַלע רעקאָרדס. און מער אמעריקאַנער סטאָק קאַר רעקאָרדס ווי אַלע אַנדערע קאַרס צוזאַמענגענומען. זיי זיינען סעזאָנד אָבער — אויסגעפּרובירט דורך צייט און טראַוועל.

Western Canada Motor Car Co.
LIMITED
D. J. WRIGHT, Mgr.
263 Edmonton St. Phone 86 333

געבויט ביי סטודעבעקער—בילדער פון טשעמפּיאָנס

ערשטע גרויסע
פרויען פאָלקס פאַרזאַמלונג
זונטאָג דעם 27טן אַפּריל
8.30 אָוונט פּונקט
אין תּלמוד תּורה האַל
צו דער דערעפענונג פון
האַנאָר ראָל קאָל פון מערב קאַנאַדער בית יתומים
גרויסער מוזיקאַלישער קאָנצערט פון בית יתומים כאָר און בענד
עס וועלן רעדן:
הרב י. י. כהנאָוויטש, הרב א. זילבערשטיין, הרב רובינשטיין
מאַקס פינקלשטיין און מאַקס שטיינקאָפּ
אַלע ווילקאָמען

די טראַגעדיע אין קאָלומבוס, אָהייאָ

די שרעקלאַכע טראַגעדיע אין קאָלומבוס, אָהייאָ, וואו הונדערטער אַרעסטאַנטן זיינען אומגעקומען אין דער שריפה אין דער שטאַט-פּריזאָן מיט א שוידערלאַכן טויט, ווי מייז אין די לעכער, — איז נאָר א רינגעלע אין א קייט פון אַנדערע פּאַסירונגען אין די אַמעריקאַנער טורמעס, וואָס האָבן זיך אויך פאַרענדיקט מיט טראַגעדיעס, כאָטש ניט אויף אַזאַ קאַטאַסטראָפאַלן מאַקסטאַב און אופן.

קיין אַרעסטאַנט האָט בכלל ניט קיין חשק צו זיצן אין טורמע, אַפילו אונטער דעם בעסטן און מענשלאַכסטן רעזשים. די מייסטע אַרעסטאַנטן אָבער זיינען געצוואונגען צו מאַכן שלום מיט זייער ביטערן גורל. זיי פאַרשטייען גאַנץ גוט, אַז זיי זיינען הילפלאָז קעגן די אייזערנע גראַטעס, קעגן די באַוואָפנטע וועכטער און קעגן דער מלוכה מאַכט און דער גאַנצער געזעלשאַפט וואָס שטייען קעגן זיי.

אַרעסטאַנטן קאָן ווען געלינגען א פאַרשווערונג אַרויסצוגנב'ענען זיך פון זייער געפאַנגענשאַפט, אָדער א פאַרשווערונג קעגן איינציקע וועכטער. כאָטש אין די מייסטע פאַלן זיינען אַזעלכע פאַרזוכן א דורכפאַל און ענדיקן זיך זייער טרויעריק פאַר די אַנטיילנעמער, איז עס אָבער פאַרט אן אַזאַרט-שפּיל, מיט געוויסע שאַנסן אויף געווינס. די וואָס האָבן א באַזונדערס שטאַרקן דראַנג צו פרייהייט שטעלן די סטאַווקע אין קאָן, און פאַרלירן אָדער געווינען.

אן אָפענער אויפשטאַנד פון אַרעסטאַנטן איז אָבער אין אַלע פאַלן פאַראורטיילט צום אומפאַרמיידלאַכן דורכפאַל. ווי גוט אַזאַ אויפשטאַנד זאָל ניט זיין אָרגאַניזירט און ווי גרויס די צאָל וואָס באַטייליקן זיך אין אים זאָל ניט זיין, האָבן די אַרעסטאַנטן אָבער קיין שום שאַנס ניט צו געווינען אין אן אָפענעם קאַמף קעגן די באַוואָפנטע וועכטער, צו וועלכע עס קומען צו הילף אין איין מאָמענט די גאַנצע מאַכט פון דער פּאָליציי און פונ'ם מיליטער.

אַלע אָפענע אויפשטאַנדן פון אַרעסטאַנטן מוזן זיך אומפאַרמיידלאַך פאַרענדיקן אָדער מיט טויט, אָדער מיט שווערע שטראָפן פאַר די וואָס באַטייליקן זיך אין זיי. אַלע אַרעסטאַנטן ווייסן דאָס זיכער זייער גוט, און אויב זיי ברעכן פאָרט אויס אין אָפענע רעוואָלטן, איז עס זיכער דערפאַר, ווייל זייער לאַגע איז אַזוי פאַרצווייפלט, אַז זיי פילן אַז זיי האָבן ניט וואָס אָנצוּוואַרן. זיי לאָזן זיך אויף דער געפערלאַכער, האָפענונגלאָזער אַוואַנטיורע בלויז צו ברעכן די שוידערלאַכע מאָנאָטאָנישקייט פון זייערע פינסטערע לעבנס, — און זיי זאָרגן זיך ניט בשעת מעשה פאַר דעם הויכן פּרייז וואָס זיי וועלן דאַרפן דערפאַר באַצאָלן.

און אין די אמעריקאַנער געפענגענישן, וואָס זיינען אַגב זייער געדיכט באַפעלקערט, קומען לעצטנס פאַר כסדר'דיקע אויפשטאַנדן. די רעוואָלטן האָבן זיך פאַרשפּרייט ווי א מגפה איבער'ן לאַנד, כאָטש עס איז ניט וואָרשיינלאַך, אַז די אַרעסטאַנטן פון די טורמעס צעשפּרייט איבער פאַרשיידענע טיילן פון לאַנד זאָלן האָבן וועלכע ס'איז מעגלאַכקייט צונויפצורעדן זיך.

די אויפשטאַנדן פאַרענדיקן זיך, נאַטירלאַך, אַלע אויף דעם זעלבן אופן. ס'איז אָבער בלויז א פראַגע, וויפל פון די אַרעסטאַנטן באַצאָלן דערפאַר מיט זייערע לעבנס און וויפל מיט אַנדערע-שווערע שטראָפן, וואָס זיינען פאַר מאַנכע אפשר ערגער ווי דער טויט. די אויפשטאַנדן הערן אָבער ניט אויף, וואָס ווייזט, אַז די לאַגע אין די אמעריקאַנער טורמעס איז אן אויסערגעוויינלאַך שוידערלאַכע.

די טראַגישע שריפה אין דער שטאַט-פּריזאָן פון אָהייאָ, זעט עס אויס צו זיין זיכער, איז אויך געווען א פאַרצווייפלטער פאַרזוך פון אַרעסטאַנטן צו ברעכן די מאָנאָטאָנישקייט און צו געווינען אפשר א שאַנס אויף פרייהייט. עפּעס אן אַרעסטאַנט, ווי עס זעט אויס פון די ערשטע באַריכטן, האָט אָנגעצונדן א בינטל קליידער אין זיין צעל, מיט דער האָפענונג, אַז א שריפה וועט מאַכן א טומל, אין וועלכער ער מיט זיינע חברים וועלן אפשר קאָנען געווינען זייער פרייהייט.

ער האָט דערביי ריסקירט מיט זיין אייגענעם לעבן און מיט די לעבנס פון זיינע חברים. אָבער דער ריסק אין מן-הסתם פון זיין שטאַנדפּונקט כדאי געווען. אגב האָט ער זיך מסתמא ווייניק גערעכנט, אַז אין אַזאַ קריטישן און געפערלאַכן מאָמענט זאָלן די וועכטער זיין אַזוי אוממענשלאַך, ניט צו עפענען גלייך אַלע צעלן און ארויסלאָזן די פאַרשפּאַרטע פון די פּאַסטקעס. אין דעם פּרט האָבן זיי געמאַכט א טעות. די אַרעסטאַנטן וואָס זיינען געווען אין די קאָרידאָרן האָבן געמוזט מיט גוואַלד אָפּנעמען די שליסלען, און דערווייל איז פאַרלאָרן געגאַנגען ווערטפולע צייט, ווען יעדע סעקונדע איז געווען טייער.

אָט די האַנדלונג פון די וועכטער צייגט אגב, וואָס פאַר א ברוטאַלע, אוממענשלאַכע באַציאונג עס הערשט אין די אמעריקאַנער טורמעס צו די אומגליקלאַכע פאַריער פון דער געזעלשאַפט, וועמען דער גורל האָט פאַרוואָרפן הינטער די גראַטעס. עס איז קיין וואונדער ניט, וואָס די אַרעסטאַנטן שטעלן אַלץ אין קאָן, אַפילו אין א שפּיל וואו זיי זיינען זיכער צו פאַרלירן.

זאָל די שוידערלאַכע טראַגעדיע אין דער אָהייאָ פּריזאָן דערוועקן דעם איינגעדרעמלטן געוויסן פון דער אמעריקאַנער געזעלשאַפט, און זאָל דאָס פירן צו א מער מענשלאַכער באַציאונג צו די אַרעסטאַנטן. אפשר וועלן דאַן די הונדערטער קרבנות ניט האָבן פאַרלאָרן זייערע לעבנס פאַר גאָרנישט.

וויניפּעגער מוניציפּאַלע שטייערן

אומזיסט האָבן וויניפּעגער שטייער-צאָלער געהאָפט אַז די צוריקציאונג פון האַלב פון דעם פּראָווינציעלן מוניציפּאַלן צינז וועט פירן צו א פאַרקלענערונג פון די שטייערן פון דער מוניציפּאַליטעט. עס איז שוין איצט קלאָר אַז קומענדיקן מאָנטאָג, ווען די שטייער ראַטע וועט באַשטימט ווערן, וועט זיך ארויסווייזן, אַז די "מילס" (שטייער ראַטע פאַר יעדע טויזנט דאָלאַר פונ'ם אָפּגעשאַצטן ווערט פון אייגנטום) וועלן וואַקסן, אַנשטאָט פאַרקלענערט צו ווערן.

וויניפּעג איז ווייט ניט די ערגסטע שטאָט פאַר שטייערן אין קאַנאַדע. עס זיינען דאָ א סך שטעט אין דער דאָמיניאָן, וואו די מוניציפּאַלע שטייערן ראַטע איז העכער ווי ביי אונז. דאָך איז די לאַגע אין דער הינזיכט ביי אונז ניט איבעריקס גלענצענד, און פאַר די לעצטע יאָרן האָט זיך די ראַטע געהאַלטן אין איין הויבן.

דאָס יאָר האָט ניט געהאָלפן אַפילו דאָס, וואָס א צאָל קאַנדידאַטן פון דער "סיוויק פּראָגרעס אַסאָסיאיישאַן" זיינען אויסגעקליבן געוואָרן אין סיטי האָל . . . די הוצאות פון דער שטאָט זיינען געוואַקסן, און עס האָבן אויך געמוזט וואַקסן די "מילס".

נאַטירלאַך, מוז אן אָנשטרענגונג געמאַכט ווערן צו שפּאָרן, וואו דאָס איז נאָר ראַטזאַם, און דאָס ווערט געטאָן, — די שפּאָרזאַמקייט גייט אָפּט פּאַקטיש צו ווייט, באַזונדערס ווען עס קומט צו געזונטהייט און צו בילדונג, וואו שפּאָרזאַמקייט איז אייגנטלאַך פאַרשווענדונג פונ'ם ערגסטן סאָרט. אָבער ניט אומעטום קאָן מען שפּאָרן, אָן דעם ריסק צו פאַרשאַפן גרויסע אומבאַקוועמלאַכקייטן צו די בירגער און שאַפן א שלעכטע רעפּוטאַציע פאַר דער שטאָט.

דער בעסטער אויסוועג וואָלט געווען, ווען צוזאַמען מיט'ן וואוקס פון די שטאָטישע הוצאות זאָל אויך וואַקסן די באַפעלקערונג פון שטאָט. וואָס זאָל פאַרלייכטערן די לאַסט פון די שטייערן. אָבער דאָ וואָלטן מיר ווידער געמוזט קומען צו דער פראַגע פון אימיגראַציע, — און דאָ שטייען מיר פאַר אן אייזערנער וואַנט.

פון דער פראָווינץ

אין שטראָם פון לעבן

שפּאַנענדער ראָמאַן פון דעם אידישן לעבן אין אָסטרייטש
פון דר. ל. כ—ן

(פאָרטזעצונג)

— א חזיר מיט א פּנים, צוויי טראָפּן וואַסער ווי מיינער — האָט ראַבינס געטפערט.

אסתר האָט זיך אָנגערופן:

— רוטי, דו ביזט משוגע?

עני האָט א קוק געטאָן אויף רוטי'ן אויסגערעכט:

— דאָס איז אזא וויץ, רוטי?

רוטי האָט זיך א הויב געטאָן פון'ם אָרט, האָט קיין וואָרט ניט געענטפערט און איז א בייזע אַרויסגעלאָפן.

שאָסקע האָט זיך צעלאַכט:

— וואָס רוטי'ן קאָן אמאָל איינפאַלן! ראַבינס האָט נעגעבן פאַרטראַכט און ער האָט געשווינגן. פּלוצלונג ווען ער האָט די קאַפּע געטרונקען, האָט ער זיך צע־הוסט.

— אָבער אזא פעטער חזיר! — האָט ער אויסגעשריען — איר האָט געדאַרפט זעען!

עני האָט באַמערקט:

— פונדעסטוועגן איז דאָס א פרעב־קייט. זי דאַרף וויסן איר אָרט.

אסתר האָט רוטי'ן פאַרענטפערט:

— א קינד שטיפט אמאָל. זי האָט זיך אָבער פאַרשעמט און איז אַנטלאָפן . . .

— זי איז ברוגז, פאַרוואָס דזשאו האָט איר נעכטן ניט מיטנעומען — האָט שאָסקע באַמערקט.

ראַבינס האָט זיך א כאַפּ געטאָן:

— אזוי גאָר? זי האָט עס דען געזאָגט?

— זי האָט עס מיר אויך געזאָגט — האָט אסתר גוטמוטיק זיך אָנגערופן.

ראַבינס האָט אַרויסגעמורמלט:

— אזוי? איז דער חזיר שוין דער־קלערט . . .

עני האָט נערוועז א צי געטאָן מיט די אקסלען.

— משוגע! — האָט זי אַרויסגע־רעדט.

— קינד, ווי זאָגט יענער? קינדער־שער שכל — האָט אסתר ווידער גע־זאָגט מיט א גוטמוטיקן שמייכל.

שפּעטער א ווײַלע איז ראַבינס געזעסן אויפ'ן גאַנק און האָט געלעזן א מאַרגן צייטונג. ער איז געזעסן מיט'ן רוקן צו דער טיר, האָט געקוקט אויף די שוואַר־צע שורות און געראַטן פון רוטי'ן. ענ־ האָט זיך געוויגט לעבן אים אויף די שאָ־קעל שטול. זי האָט פון הינטן אַרום זיך אָנגענומען מיט ביידע הענט פאַר דעם וועגטל פונ'ם שטול, אָפּגעוואָרפן דעם קאַפּ און זיך געוויגט מיט צוגעמאַכטע אויגן אונטער דער ווייכער וואַרמקייט פון דער זון.

פּלוצלונג האָט רוטי'ס קאַפּ מיט די שוואַרצע אויגן, וואָס האָבן איצט ברוגז געקוקט, זיך פון דער טיר צום גאַנק אַרויסגערוקט. און גלייך, און גלייך, אַזוי ווי ראַבינס וואָלט איר ריח דערשמעקט, האָט ער זיך אַרומגעדרייט צו איר. זי האָט א קוק געטאָן אויף אים בייז און מיט פאַראַכטונג און זיך א כאַפּ גע־טאָן צוריק. דערנאָך האָט זיך מיט אמאָל דערהערט א קלאַפּ פון דער טיר, וואָס זי האָט מיט כעס א שלעפּ געטאָן נאָך זיך.

עני האָט די אויגן געעפנט און האָט א קוק געטאָן אהין.

— ווער האָט אז קלאַפּ געטאָן מיט דער טיר? — האָט זי זיך אָנגערופן — דער ווינט?

ראַבינס האָט געוואָלט ענטפערן "רו־טי", און עפּעס האָט ער איר נאָמען איצט ניט געקאָנט אַרויסברייגנען. האָט ער גאַרנישט געענטפערט און ווייטער געקוקט אין זיין צייטונג.

דאַן האָט זיך עני אָנגערופן:

— וואָס וועלן מיר היינט טאָן, דזשאו? ער האָט א צי געטאָן מיט די אקס־לען.

— דו בלייבסט אין דער היים? — האָט זי ווייטער געפרעגט.

ער האָט א קוק געטאָן אויף איר פאַר־טראַכט. דאַן האָט ער אַרויסגערעדט:

— וואָס טוט מען, עני?

— איך פרעג דיר דזשאו . . .

— איך וואָלט עפּעס היינט געוואָלט

— האָט ער אַרויסגערעדט מיט בייג־קעניש.

— וואָס צום ביישפּיל?

— פאַרברייגנען . . .

— זאָלן מיר פאָרן קיין ניו־יאָרק...

— ניין! — האָט ער געזאָגט.

— וואוהין דען?

ער האָט ווידער א צי געטאָן מיט די אקסלען. דאַן איז ער מיט אמאָל אויפגע־שטאַנען פון זיין אָרט און האָט גע־זאָגט:

— איך האָב גאָר געדאַרפט אוועקפאָ־רען אויף עטלאַכע וואָכן אהיים.

זי האָט א שמייכל געטאָן:

— אויף עטלאַכע וואָכן? וואָלסטו דען געקאָנט זיין דאָרט אזוי לאַנג אָן מיר?...

ער האָט ניט געענטפערט, פאַרדרייט־ערט א סיגאַר און זיך ווידער אוועקגעוועצט אויף זיין אָרט.

— דו האָסט מיר ניט געענטפערט, — דזשאו — האָט זי דאָן זיך אָנגערופן און געקוקט אים גלייך אין די אויגן.

ער האָט אוועקגעדרייט דעם קאָפּ פון איר.

— אויף וואָס האָב איך דיר ניט גע־ענטפערט? — האָט ער אַרויסגערעדט און געקוקט צעטראָגן פאַר זיך.

— צי וואָלסטו געקאָנט זיין איצט עט־לאַכע וואָכן אָן מיר?

— ווען איך מוז? — האָט ער זיך אָנגערופן.

— דו מוזט דען?

— יאָ, איך מוז, איך מוז אומבאַ־דינקט! — האָט ער געזאָגט מיט א פעסטן טאָן.

— פאַרוואָס עפּעס מיט אמאָל? דו האָסט דאָך דאָרט, אויף וועמען זיך צו פאַרלאָזן . . .

ער האָט זיך נערוועז צעלאַכט:

— אמאָל, עני, קאָן מען זיך ניט פאַרלאָזן אויף זיך אַליין אויף . . .

זי האָט זיך פאַרטראַכט א ווײַלע און געשווינגן. ער איז געזעסן מיט א זייט צו איר, האָט געקוקט אויפ'ן בולוואַרד, גע־שאָקלט צווישן צוויי פינגער דעם הויר־כערדיקן סיגאַר און נערוועז געפייפט.

דאַן האָט זי זיך אָנגערופן:

— דזשאו, קוק אויף מיר.

ער האָט זיך א קער געטאָן צו איר.

זי האָט זיך איינגעגעבן אין זיינע צע־טראָגענע אויגן און דערנאָך שטיל אַרויס־גערעדט:

— פון וואָס טראַכסטו, דזשאו?

ער האָט א צי געטאָן די אקסלען.

— נו, ענטפערסט ניט, דזשאו?

— וואָס זאָל איך דיר ענטפערן?

— דעם אמת.

— דעם אמת?

ער האָט איר אָנגעקוקט צעמישט:

— וואָס מיינסטו, עני? . . .

— עפּעס פיל איך, דזשאו — האָט זי אַרויסגעפליסטערט, און אירע אויגן זיינען פּלוצלונג מיט שרעק פאַרלאָפן.

— עפּעס פילסטו? . . . וואָס . . . .

— אז דו בייגקסט . . . און דו ביזט... ניט גליקלאַך, דזשאו . . .

— וואָס פאַלט דיר איין?

— איך פיל דאָס, דזשאו. איך פיל דאָס, אין דעם מאָמענט, צום ביישפּיל...

— אין דעם מאָמענט?

— יאָ, דזשאו, ניט אלע מאָל פיל איך דאָס, אָבער צייטנווייז . . .

— צייטנווייז? . . .

— איך קאָן דאָס ניט דערקלערן. נעכ־טען, צום ביישפּיל, דאָ אויף דעם איינע־נעם פּלאַץ, ווען דיר האָט דער קאַפּ ווי געטאָן, האָב איך דאָס אויך פּלוצלונג דערפילט . . .

ער האָט אַרויסגעמורמלט:

— קאַפּ האָט מיר ווי געטאָן . . .

— ניין, ניט דאָס, ניט דאָס . . . דו האָסט אזוי אומגליקלאַך אויסגעזעען, אזוי צוטראָגן און פאַרביינקט . . . דזשאו, דערקלער מיר, זי אויפריכטיק מיט מיר...

— וואָס זאָל איך דיר דערקלערן, עני?

(פאָרטזעצונג קומט)

פאַרוואָס ליידן פון אייער לעבער?

פאַרוואָס ליידן פון ניט אָנגענעמע פּימ־פּעלס אויף'ן פּנים, די אויגן מיט געלע רינגען און פון מידן און שלעכטן געפיל? דאָס איז א סימן פון אומטעטיקן לעבער. קאַפּווייטיק, שווינדל אין קאָפּ און נור־עקיים פאַלגן זיכער נאָך. איר מוזט סטי־מולירן אייער פּוילן לעבער, מאַכט די גאַל פליסן מיט קאַרטער'ס ליטל לייווער פּילס. זיי אַרבעטן אויך אלס א מילדער אָפּ־פיר מיטל, פון רייניגן גרינצייג, פריי פון קאַלאָמעל און פאַרגיפטעטע דראַגס, קליין, לייכט צו אַרונטערשלינגען, און שאַפן ניט קיין געוואוינהייט. זיי זיינען ניט אזא אָפּפיר מיטל וואָס שאַפט קראַמפּן אָדער וויטיקן, אומאָנגענעמע נאָך־ווירקונג, נאָר זיי זיינען א גוטער טאָניק. ביי אלע דראַ־גיסטן 25סט. און 75סט. אין רויטע פּעקלאַך.

9

מיר בעטן אייך צו רויכערן באַקינגהאַם סיגאַ־רעטס ווייל זיי אינהאַלטן די סאַמע בעסטע טאַבעקאָ, פּערפעקט צוזאַמענגעשטעלט און געהאַל־טען פריש דורך א פאַטענטירטן, פולשטענדיק פאַר־זיגלטן פּעקעדזש. ווען איר רויכערט באַקינגהאַמס קריגט איר דעם פולן ווערט אין יעדן סיגאַרעט. קיין זאַך איז ניט איינגעשפּאַרט כדי צו געבן קופּאָנען אָדער פּרעמיעס.

באַקינגהאַם איז פריי פון אלע רייצונגען און אומ־ריינקייט. דאָס איז דער באַרימטער "לייכט־פאַר'ן האַלז" סיגאַרעט. דאָס איז דער קוואַליטי סיגאַרעט וועלכן איר זאָלט שטענדיק רויכערן.

20 for 25
אויך
12 for 15c

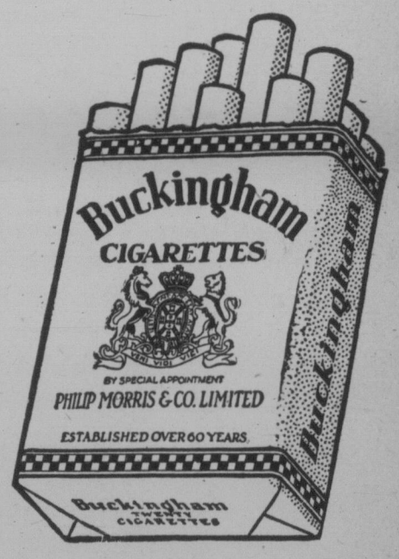

50 סענט א פונט

"די מיראַקל וועקס"

רייניקט און פּאָלישט

געמאַכט אין מאַניטאָבאַ

פאַרקויפט פון

DONER & COPP

האַרדוואַר, פּיינט, גלאַז, וואַל פּייפּער, עלעקטרישע סופּלייס און א. וו.

PHONE 57 066 — 847 MAIN STREET

דעליווערים געמאַכט אין אלע טיילן פון שטאָט

עדמאָנטאָן

די פריינט פון אלדערמאַן סי. על. גנבם, ווילן אים אַרויסשטעלן אלס אַרבע־טער קאַנדידאַט פאַר די קומענדיקע וואַ־לען צום פעדעראַלן פּאַרלאַמענט — אין איסט עדמאָנטאָן. ער איז איצט דער אַר־בעטער פאַרטרעטער אין דער אלבערטער לעגיסלאַטור.

א דעלעגאַציע פון איסטוואוד אייני־וואוינער האָבן איבערגעגעבן דעם סטרים קאָמישאָנער א פּראָטעסט קעגן דער פאַר־גרעסערונג פון שטאָטיקע טאַקסעס — אויף דעם גרונט אז דאָס וועט זיין צו א שווערע לאַסט אויף די אַרבעטסלאָזע. אַן ענלאַכע פּראָטעסט רעזאָלוציע איז אָנגע־נומען געוואָרן פון דער "ערמאָנטאָן פע־דעריישאָן אָף קאָמיוניטי ליגעס". עס ווערט דערוואַרטעט אז די פראַגע וועט באַהאַנדלט ווערן דעם 28טן אפּריל.

דערווייל לעבט די "שטאָט" פון געבאָר־נענעם געלט. ביז איצט איז שוין די שטאָט הינטערשטעליק מיט א מיליאָן און א פערטל;; וואָס קאָסט אָפּ די איינוואוי־נער א חשבון פון $6.000.00 א מאָנאַט פּראָצענט.

די עדמאָנטאָנער באַנוצן זייערע טע־לעפאָנס אָפּטער ווי וועלכע עס איז אַנדער שטאָט אין דער וועלט. לויט א סטאַטיס־טיק וואָס איז ניט לאַנג פאַרעפנטלאַכט געוואָרן, שטייען די קאַנאַדער אין דער ערשטער רייע — מיט דער צאָל אָפּרופונ־גען ("קאָלס") פּער קאָפּ. דאָס הייסט 241 "קאָלס" פאַר יעדער פּערזאָן א־יאָר. אָבער די עדמאָנטאָנער "קאָלס" דערגרייכט 730.

לימעריק, סאַסק

זייער געערטע רעדאַקציע!

מיר בעטן אייך זייער דאָס פאָלגנדיקע אין אייער חשוב'ער צייטונג צו פאַרעפנט־לאַכן:

דער דייטש זאָגט: "קלייגע אורזאַכן — גרויסע געשעענישן"; דאָס וואָס איז פאַר־געקומען דאָ ביי אונז, באַרעכטיקט דעם שפּריכוואָרט.

ביי א פורים פאַרטי אין הויז פון מר. און מרס. מאַרגאָליס, האָט מרס. מאַרגאָ־ליס אָפּעלירט צו אלע אָנוועזנדע פרויען, צו גרינדן א הדסה פאַראיין. דער פאַר־שלאָג איז מיט באַגייסטערונג אויפגענומען געוואָרן, און פאָלגנדיקע פרויען זיינען דערוויילט געוואָרן: מרס. גודמאַן, פּרעז., מרס. מינאוויטש, סעק., און מרס. מאַר־גאָליס, קאָסירערן.

לעצטע וואָך איז פאַררופן געוואָרן א פאַרזאַמלונג אין הויז פון מר. און מרס. גודמאַן, דער מיטינג האָט אויך געטראָגן דעם באַראַקטער פון א פּאַרטי, וואָס איז באַזונדערס די אָנוועזנדע מענער געפעלן געוואָרן.

ביי דעם מיטינג זיינען שוין אָנגענומען געוואָרן באַשלוסן, מיטגלידער־שטייער איינגעגעבאַסירט און א באַשטימטע פּראָג־ראַם איז אָנגענומען געוואָרן.

"קלייגע אורזאַכן — גרויסע געשעענ־שען," פון א פורים פּאַרטי איז באַשאַפן געוואָרן אַן אָרגאַניזאַציע, און וועלכער'ס דערפאָלג מיר צוויפלען ניט, וויסנדיק די פעאיקייטן פון די פאַרשטייערנס. מיר ווינשן זיי דעם בעסטן דערפאָלג אין דער וויכטיקער אַרבעט פאַר דעם אידישן כלל.

ש. א.

וואַנקאָווער, בי. סי.

חשוב'ער רעדאַקטאָר:

איך בעט אייך מיר צו דערלויבן אַרויס־צוזאָגן א געוויסע מיינונג וועגן א געוויסן ענין:

אין דער אָפּטיילונג יעדן פרייטאָג אין "דאָס אידישע וואָרט" "די פאַמיליע אין דער היים" לעז איך די באַריכטן וועגן פאַרשיידענע שמחות, בר־מצוה'ס, טיי'ען, פאַרטיס, געבורטסטאָג־פייערונגען, זיל־בערנע און גאָלדענע חתונות און וועגן פאַרשיידענע אַנדערע שמחות און פאַר־וויילונגען, אָבער זייער זעלטן באַמערק איך אז ביי די דאָזיקע אידישע שמחת זאָל מען זאַמלען געלט פאַר דעם גרויסן בנין פון אונזער הייליק לאַנד, אַרץ־ישראל.

יעדער איד אין באַרעכטיקט צו זיין שמ־חה, זאָל זיי אלעמען וואוויל־באַקומען, אָבער עס איז צו באַרוערן וואָס ביי אזעל־כע העכסט אידישע שמחות פאַרגעסט מען זיך זייער אָפט, אז אויף אונזער דור איז אויסגעפאַלן דער גורל צו בויען אונזער הייליק לאַנד, און עס איז זייער וויכטיק, אז יעדער איד זאָל צוטראָגן א צינל צום גרויסן בנין, און אז עס מאַכט זיך ביי א אידן א שמחה איז עס ניט מער ווי רעכט, אז עס זאָלן געשאַפן ווערן עטלאַכע דאַ־לער פאַר'ן נאַציאָנאַל פאָנד, וואָס איז איי־גענטלאַך דער פונדאַמענט פון דעם אויפ־בוי פון אַרץ־ישראל, וואו טויזנטער און טויזנטער חלוצים זאָלן זיך באַוועגן און באַאַרבעטן אונזער איינן לאַנד.

עס וואָלט, לויט מיין מיינונג, זייער ווינשנסווערט געווען, אז ביי יעדער אי־דישער שמחה זאָלן די בעלי שמחה און די געסט טאָן זייער פליכט צו זיך אַליין אין צו זייערע קינדער און זיי זאָלן ברייט־האַרציק ביישטייערן לויט זייערע מעגלאַכ־קייטן פאַר'ן נאַציאָנאַל פאָנד.

זיין אלע געבענשט בברכת ציון וירו־שלים.

מיט אכטונג,

ל. ראָס

עסטערהייזי, סאַסק.

ווערטער רעדאַקטאָר: —

איך שיק אייך $2.50. זיין אזוי גוט און גיט איבער דאָס געלט צום בית יתו־מים. דאָס געלט איז דאָ געוואַמלט געוואָרן ביי מר. דאָלאָוויטש איז הויז פּראָווענדיק דעם סדר צוזאַמען. מרס. סטיינדל האָט באַ האַלטן דעם אפיקומן און מר. דאָלאָ־וויטש האָט אויסגעקויפט דעם אפיקומן פאַר $1. מר. מעקס באַרבער האָט געגעבן צוישטייער נאָך $1 און ה. מאַרקאָוויץ און מרס. סטיינדל צו 25 סענט.

מיט דרך־ארץ,

ד. שטיינדל

עסטערהייזי, סאַסק.

ווערטער רעדאַקטאָר:

איך שיק אייך א פּאָסט־נאָט אויף 5 דאָ־לאַר. זיין אזוי גוט און גיט איבער 3 דאָ־לאַר צום בית יתומים און 2 דאָלאַר צום מושב זקנים. דאָס געלט האָבן איך געקראָ־גען פון א וועט פון מר. מ. באַבער מיט מר. דאָלאָוויטש.

מיט אכטונג,

ד. סטיינדל

סאַסקאַטון

דער באַריכט פון דער סאַסקאַטונער פּאָ־ליציי פאַר'ן לעצטן יאָר, ווייזט, אז די געזעץ פאַרטייליקער האָבן געטאָן א גאַנץ גרויסע און שווערע אַרבעט. ניט ווייניקער ווי 938 מענער זיינען אַרעס־טירט געוואָרן אין פאַרלויף פון דעם יאָר, פון. צווישן די אַרעסטירטע האָבן זיך געפונען 78 פרויען. פון די מענער זיי־נען געווען 668 בחורים און 258 פאַרהיי־ראַטע.

42 נאַציאָנאַליטעטן זיינען געווען פאַר־טראָטן און כמעט אלע רעליגיעס. אידן זיינען געווען דריי: 364 האָבן אָנגענעמען זייער נאַציאָנאַליטעט אלס קאַנאַדער; 43 אַמעריקאַנער; 6 ניגערס; 2 אוסטראַלי־ער; 17 עסטרייכער; 17 פראַנצויזיש־קאַ־נאַדער; דרייצן כינעזער, צוועלף דע־נער; צוואַנציק דייטשן; 99 ענגלעכ־דער; 19 פראַנצויזן, 3 פינלענדער; 11 אונגאַרן; איירישע 53; 28 נאָרוועגער; 23 פּוילישע; 25 רוסן; 4 רומענער, 5 רוטענער; 79 סקאָטישע, 13 שווערן, 36 אוקראַינער; און 11 וועלש.

סאַסקאַטון

$500 געזאַמלט פאַר סאַסקאַטונער ת"ת אין א שיינהייט קאָנטעסט

לאה לייטמאַן (קעניגן)

מרים סאַלאָוואַי (פּרינצעסן)

אונטער דער אויפזיכט פון דער ליידים אקזיליערי פון דער ת"ת איז פאָרגעקומען א שיינהייט קאָנטעסט פון די סאַסקאַטונער אידישע קינדער. א לאַנגע צייט האָבן

עדמאָנטאָן

The Freeman Co. Ltd.
אלבערטא דיסטריביוטאָרן
האָדסאָן "גרעיט 8"
עסעקס "די טשעלענדזשער"
צוויי בוכשטאַבלאַך נייע קאַרס
גרעסערע באַקוועמלאַכקייט
מער אויסגעצייכנטקייט
מער קראַפט — ווייניקער פּויעל
אויף דער אויסשטעלונג
Edmonton 9906-107th Ave. Phone 1972
Calgary 107- 6th Ave. E. Phone M 3236

מצבות
אונזערע עקספּערטן וועלן דעזיינען מצבות און מאָנומענטן לויט אייערע איינגענע באַשרייבונגען. אונזערע פּריי־זען זיינען זייער מעסיקע.
ALBERTA GRANITE MARBLE & STONE CO.
Limited
10702-101st ST. EDMONTON

Darling's Drug Stores
LIMITED
אלבערטאָס גרעסטע דראָגיסטן
וועלן זיין צופרידן צוצושטעלן אייערע פאַרערונגען
אין
פּרעסקריפּשאָנס
טואַלעט אַרטיקלען
דראָגס
נומער 3 סטאָר
JASPER AT 102ND STREET
נומער 4 סטאָר
10137 101ST STREET
PHONE 1633 or 4777
EDMONTON, ALTA.

פאַר א בעסערן סאָרט שיך ריפּיירינג
KENWARD'S
SHOE REPAIR SHOP
טעלעפאָן 4265
10045-101A Ave. Edmonton, Alta.

אפּעטיטנע כשר'ע מאָלצייטן אין סאַסקאַטון
פיינסטע דעליקאַטעסן תמיד אין סטאָק.
GORDON'S DELICATESSEN & FISH STORE
325-20th St. West, Saskatoon, Sask.

וועלן אין סאַסקאַטון
שטייט אין
WINDSOR HOTEL
1st Ave. and 20th St. E.
הייסע און קאַלטע וואַסער
יוראָפּייאישער פּלאַן. באַקוועמע רייסס
דוד עליס, איינגענטימער

איר קאָנט קריגן אייער לאָונדרי געוואַשן ביי יעדער פון אונזער באַדיינונג דורך בלויז אָפּרופן 2093. קאָנטרי פּונקטן קאָ־נען דאָס שיקן ביי מעיל אָדער עקספּרעס און אָרדערס וועלן פּינקטלאַך אָטענדעט ווערן.
CHRISTIE LAUNDRY
Phone 2093 Saskatoon, Sask.

מייסאָן און ריש
הענרי הערבערט
סטענפאָרד
פּיאַנאָס
פּאָנאָגראַפס
ראַדיאָס
נאָטן
רעקאָרדס
MASON & RISCH
LIMITED
120 SECOND AVE. N.
SASKATOON

פאָלם דיירים לימיטעד
דיסטריביוטאָרן פון
ריינער — פרישער — אָפּעטיזירנדער
מילך
פאָלם פּוטער
פּונקט אזוי גוט ווי אלע אַנדערע פאָלם דיירי פּראָדוקטן
צוגעשטעלט צו אייער היים יעדן טאָג.
טעלעפאָן 3832 — 3175
Palm Dairies Limited
SASKATOON, SASK.

לאָמבער און בילדער'ס סופּלאַיס
קוילן און האָלץ
אפּשאַצונגען מיט פאַרגעניגן געגעבן אויף ריפּעיר אַרבעט אַדער אויף נייע געביידעס
מיר האַלטן א פולשטענדיקן סטאָק פון לאָמבער און בילדערס סופּלייס.
טעלעפאָנירט 3456 אָדער 4454
THE MONARCH LUMBER CO. LTD.
AVE. L. & 20TH STREET - SASKATOON, SASK.

צו אייער באַדינונג
דער סיטי מילק סיילסמאַן איז יעדן טאָג אויף אייער סטרים מיט א זאַפּאַס פון פרישע פּאַסטעריזירטע
סיטי מילך
שטעלט אים אָפּ היינט אַדער טע־לעפאָנירט 87 647 און באַקומט אייער מילך סופּלייַ פון
City Dairy
Phone 87 647

סאַסקאַטון
פאַרלאַנגט א יונגן סטודענט צו מאַכן עקסטרא געלט צו העלפן זיך אליין צו פאַרענדיקן זיין שטודיום.
מיר זוכן א פאַרטרעטער צו פאַרקויפן אונזער צייטונג ווי אויך אַדווערטייזמענטס אין אייער שטאָט. בלויז א טייל פון אייער צייט איז נויטיק פאַר דעם.
פאַר ווייטערדיקע איינצעלהייטן שרייבט צו "דאָס אידישע וואָרט", אַדווערטייזינג דעפּאַרטמענט, ווינניפּעג.

עדמאָנטאָן
סטודענטן!
אויב איר זייט פאַראינטערעסירט צו פאַרדינען אַן עקסטרא איינקומען פאַר א טייל פון אייער צייט, אין אייער שטאָט, דורך רעפּרעזענטירן אונז אין פאַרקויפן אַדווערטייזמענטס ווי אויך האָבן דעם אויפזיכט איבער די סוב־סקריפּשאָנס, וועלן מיר זיין צופרידן צו הערן פון אייך.
שרייבט צו "דאָס אידישע וואָרט", אַדווערטייזינג דעפּאַרטמענט.

Classified Section קלאַסיפייד סעקשען

ספּעציעלע פּרייזן פאַר אדווערטייזינג אין דער קלאַסיפיצירטער אפּטיילונג:

איין מאָל, 5 ס. פּער "אגיט ליין"	פאַר 3 מאָנאַטן, $2.15 "
פאַר א וואָך, 20 ס. "	פאַר 6 מאָנאַטן, $4.00 "
פאַר א מאָנאַט, 75 ס. "	פאַר 1 יאָר, $7.50 "

:: פּערזענלאַכעס :: PERSONAL

PROF. SCOTT 88 106
290 פּאָרטעדזש עוו. איבער לייסעאום טעאַטער
נייסטע בעסטע פאָקס טראָט און וואַלץ סטעפּס
קלאַסן און סטריקטלי פּריוואַטע לעסאָנס.
פולער קורס פון לעסאָנס $5.00

פליבעוואַטע מענער — נייע האָר —
אין 10 ביז 60 טעג גאַראַנטירט; שאַרבן קרעץ, דענדראַף, שאַרבן עקזעמא, גע־היילט דורך פּערזענלאַכער באַהאַנדלונג.
FRANKS, 207 Montgomery Bldg.
215½ Portage Ave.
קאָרנער נאָטר דיים.

SIMPSON & COMPANY
ביילים
לייסענסר און באָנדער
ד. סימפּסאָן, מענעדזשער
404 McINTYRE BLOCK PH. 88 008

זינגער ניי מאַשינען אויף זייער לייכטע טערמס. גוטע באַרגענס אין גענוצטע מאַ־שינען, גרויסע קרעדיט פאַר אייער אַל־טער מאַשין. זינגער סטאָר, 300 נאָטר־דיים עוועניו, קאָר. פּרינצעס. דזשאָזעף שייפער, מענעדזשער. טעלעפאָן 86 171.

געלט!
פאַר אייערע באַלדיקע נויטן
$50 ביז $500
צוועלף מאָנאַטן צו באַצאָלן עס צוריק. ריזאָנייבל רייטס. פּינקטלאַכע באַדינונג. שטרייַנג פּאַרטרוילאַך אָפן טעגלאַך ביז 7.30 נאָכמיטאָג.
General Loan and Insurance Agency
718 Somerset Block, Winnipeg
Phone 24 789

אָנאָנס
איך ספּעציאַליזיר זיך אין מאַכן
אידישע מצבות
באַדינונג און אַרבעט גאַראַנטירט צו זייער מעסיקע פּרייזן
F. SCHOENTHALER
155 McGregor (near Selkirk Ave.)

R. B. ORMISTON
פלאָריסט
צוויי סטאָרס צו אייער באַדינונג
96 Osborne St., Phone 42 386
340 Portage Ave., Phone 24 791
בלומען טעלעגראַפירט איבעראַל

באַשיינט אייער היים מיט די נייסטע גאַרדען און לאָן פאַרניטשור. עטוואָס איי־סערגעוויינלאַך. טעלעפאָנירט צו מר. גרייהעם. 37 164.

אינשורענס
די עלטסטע און ראַיעלסטע לעבנס, פייער און אויטאָמאָביל קאָמפּאַניס.
ריל עסטייט
שנעלע, אָרנטלאַכע באַהאַנדלונג פאַר קויפער און פאַרקויפער. מאָרטגעדזשעס און לאָאַנס אונזער ספּעציאַליטעט.
שיפס קאַרטן און געלט שיקונג
דורך "באַלטיק אמעריקא ליין".
געשעפט געלעגנהייטן
דער גרעסטער אויסוואַל פון גוטע גע־שעפטן אין שטאָט און אין קאַנטרי.
עס וועט זיך אייך באַצאָלן זעען
ח. פּערלמאַן און נ. זעלטשען
MUTUAL AGENCIES
796 Main Street Phone 51 000

:: צו פאַרקויפן :: FOR SALE

7 רום פולי מאָדערן קאָטעדזש, אין אַל־פרעד עוועניו, צווייטער בלאָק פון מיין סט. פּרייז $2,800. א גרויסע מציאה.

6 רום פולי מאָדערן נייע סטאָקאָ באַנ־גאַלאָו, אוק פינישינג, אוק פלאָרס, פּייער פּליים, פראָנטש טירן, הייסע וואַסער באַ־הייצונג, סאַן רום. נייע אויסגעדעקאָרירט שיינע עלעקטרישע פיקסטשורס. גרויסע, ליכטיקע צימערן. אין קאַטידראַל עוועניו, צווייטער בלאָק פון מיין סטריט. פּרייז, $7,000. א גרויסער באַרגען.

6 רום פולי מאָדערן הויז אין סט. דזשאָנס עוועניו, צווייטער בלאָק פון מיין סטריט. 41 פוס לאָט ביי 165, מיט א גאַראַדזש. מוז באַלד פאַרקויפט ווערן. אייגנטימער פאַרלאָזט וויניפּעג. פּרייז $3,000. אוי־סערגעוויינלאַכער סנעפּ.

8 רום פולי מאָדערן הויז, אוק פינישינג פּייער פּליים, הייסע וואַסער באַהייצונג, גאַראַדזש, 50 פוס לאָט, אין דער שענס־טער סטריט אין נאָרט ענד. פּרייז $4,500 א גרויסע מציאה.

סוויטס צו פאַררענטן אין פאַרשיידענע אַפּאַרטמענטס אין דער נאָרט ענד.

אינשורענס פאַר אַלערליי צוועקן. געלט צו לייען אויף 6½ פּראָצענט.

Sheps Agencies Ltd.
804 מיין סטריט
טעלעפאָנס 55 761 און 53 807

צו פאַרקויפן א 6 רום פול מאָדערנע הויז אין זייער גוטן צושטאַנד מיט אַלע מאָ־דערנע איינריכטונגען. זיך ווענדן אין 148 אַלפרעד עוועניו איסט פון מיין סט.

צו פאַרקויפן א גוטע סעקאַנט האַנד קלאָ־דינג ביזנעס. אייגנטימער פאַרלאָזט די שטאָט. א סנעפּ אויב פאַרקויפט היינטיקן מאָנאַט. זיך ווענדן צו דאָס איד. וואָרט באָקס 8301.

סעלקירק עוועניו איסט. 8 רום הויז, ניי דעקאָרירט אינווייניק און דרויסן, סאָן פּאָרטש, הייסע לופט באַהייצונג. דאָס איז א ריכטיקער באַרגען פאַר $3,800.
THE ROYAL TRUST CO.
Ph. 846 478 436 Main St.

דריי לאָטס אויף בענערמאַן עווע. וועלכע איז געפּייווד געוואָרן. די לאָטס זיינען אַלע נאָענט צו מיין סטריט. קאָנען גע־קויפט ווערן צו א באַרגען פּרייז. טעלע־פאָנירט 26 123.

צו פאַרקויפן א 6 רום קאָטעדזש, פול מאָ־דערן, זייער ביליק. זיך ווענדן אין 379 מעגגיס עוועניו.

8 רום הויז, סאָליד בריק בילדינג, אויף אַבערדין עוועניו, 2 בלאָק פון מיין סטר. פול ביימענט, געפּיירנישד, גוטער גאָ־ראַדזש. פּרייז $4,600. טויזנט דאָלאַר קעש, באַלאַנס אויף גוטע טערמינען. וועט נעמען אין אַנבאַטראַכט אין אויסבייט א פינף רומיקע הויז אָרום $3,000.
זיך ווענדן צו ב. שטילוואַסער
c/o W. J. SCHADEK & CO.
311 McIntyre Bldg. Ph. 22 782

מיר האָבן זייער גוטע פּראָספּעקטאָרס וועלכע זיינען פאַראינטערעסירט אין גראָ־סערי סטאָרס. ווער עס וויל פאַרקויפן זאָל אונז טעלעפאָנירן.

נאָרט ענד, אָרום מיין סטריט, נאָרט פון מאָונטען, פולי מאָדערן 6 רום הויז, פול ביימענט. געוויירעט פאַר עלעקטרישער קראַפט, אין גוטן צושטאַנד. אָרומגעצאַמט באַלדיקער באַזיץ. בלויז $3,200. לייכטע טערמינען.
WALCH LANDS LTD.
303 Huron & Erie Bldg. Winnipeg

סט. קראָס עוועניו
איינע פון די שענסטע אַרויסצייגנדיקסטע, באַדייטנדע היימען אין דעם אויסשליסלאַכן דיסטריקט. פּייער־פּרואוו קאָנ־סטרוקציע, אויל ברענער, שיינער פּיניש. נאָפּראַגעס העפלאַכסט איינגעלאַדן.
H. M. MILLMAN
טעלעפאָן 26 423 אָדער 403 049

צו פאַרקויפן א שוך ריפּעיר שאַפּ. זיך ווענדן אין 578 בראַדוועי עווע.

:: צו פאַררענטן :: FOR RENT

צו פאַררענטן א האַלבע סטאָר, קאָרנער מיין און לאָגאַן. אריינגאַנג פון לאָגאַן עוו. פּאַסיק פאַר יעדן סאָרט ביזנעס. פול ביימענט 100 פוס. גוטער פּלאַץ פאַר'ן ריכ־טיקן מאַן. רענט זייער/ביליק. זיך ווענדן צו א. דיינער, 635 מיין סטריט.

מיר מופן אַלצדינג, פון א טראַנק ביז א הויז מיט פאַרניטשור. בעסטע אויפּפּאַ־סונג און בעסטע באַדינונג אויף אַלע דזשאָבס צו זייער מעסיקע פּרייזן. טעלע־פאָנירט 53 000 פאַר סערוויס — הערי קריוואָשיי.

א שיינע רום צו פאַררענטן ביי א גוטער פאַמיליע. טעלעפאָן אין הויז. ווענדן אין 74 לאָסטער סטריט, טעלעפאָן 53 168.

צו פאַרבענטן א שיינע גרויסע רום מיט א טעלעפאָן. פּאַסיק פאַר א סינגל מאַן אָדער א קאַפּל.. מיט אָדער אָן פוירניטשור. זיך ווענדן אין 306 אַלפרעד עוועניו.

סטאָר צו פאַררענטן, גוטער לאָקיישאָן, פּאַסיק פאַר בוטשער שאָפּ אָדער סעקאָנד־הענד סטאָר. פאַר מער איינצעלהייטן טע־לעפאָנירט אָדער שרייבט צו
SAM POPOFF
Box 344 Yorkton, Sask. Phone 366

צו פאַררענטן א פּוירנישד רום. זיך ווענדן אין 628 קאַלעדזש עוועניו.

צו פאַררענטן א 6 רום הויז אין 349 רעד־וואָוד עוועניו. 23 דאָלאַר א מאָנאַט.

צו פאַררענטן א 6 רומיקע מאָדערנע הויז, דעם 20טן מאַי. זיך ווענדן צו מיס פּע־טערסאָן, 465 פּלאַרא עוועניו.

ארבעטער פאַרלאַנגט HELP WANTED

פאַרלאַנגט יונגנמאַן אָדער יונגע פרוי צו פאַרקויפן א גוטן אַרטיקל. מוז גוט קאָנען ענגליש און אידיש. גיט אָן רעפערענס אין אייער אַפּליקאַציע, צו דאָס אידישע וואָרט, באָקס 8339.

א גוטע געלעגנהייט פאַר אַן אַגרעסיוון יונגן מענטש מיט א גוט באַקאַנטער דריי גודס פירמע אין שטאָט אַלס א סיילסמאַן אין שטאָט און אַרומיקן דיסטריקט. מוז זיין פון גוטן אויסזעען און איבערגעגעבע־נער אַרבעטער. גוטע אויסזיכטן פאַר דעם ריכטיקן מאַן. שרייבט פולע איינצעלהייטן וועגן אייער פריערדיקער באַשעפטיקונג און אייער עלטער, צו דאָס אידישע וואָרט באָקס 8332.

בלויז פאַר דער שטאָט וואַנקאָווער
אויב איר קאָנט אָוועקגעבן א פּאָר שטונ־דען א טאָג, און איר זייט א גוטער סיילס־מאַן, האָבן מיר פאַר אייך א גוטן אָנבאָט. שרייבט צו דאָס אידישע וואָרט באָקס נומער 8347.

פאַרלאַנגט א באַי פאַר איינפאַכער אַר־בעט. מוז האָבן פעאיקייטן צו באַנוצן זיך מיט קאַרפּענטערס געצייג. איינער וואָס האָט געניטשאַפט אין אויטאָמאָבילן פאַר־געצוגן. שרייבט צו דאָס אידישע וואָרט באָקס 8351.

פאַרלאַנגט א מיטלאַריקע אידישע קעכן, וויליק צו צאָלן גוטן געהאַלט צו דער ריכ־טיקער פרוי. זיך ווענדן צו מרס. ווייסמאַן 104 קאַטידראַל עווע. טעלעפאָן 52 971.

נעשעפט געלעגנהייטן Business Opportunities

צו פאַרקויפן א גוט עטאַבלירטע פּעטענט מעדיצין ביזנעס, פּראַקטיצירט פון קאָוסט צו קאָוסט. קיין פּראָפעסיאָנעלע קענטע־[illegible]

היינט אויף דער ראַדיאָ

CKY
וויניפּעג
400—קאָנצערט.
700—אַנקל פּרעד.
7.30—מוזיק און סטיל בריגס פּראָגראַם.
8.00—פּראָגראַם פון ראַיאַל אַלעק.
9.00—פאַמיליע נאַכט פּיטשור.

CJRW—499.7
פלעמינג
5.40—מוזיק.
6.00—אַנקל פּיטער.
6.50—מוזיק.
7.00—פּראָפ. וו. ט. עליסאָן.

CJGX 650
יאָרקטאָן
7.15—פּריירי פאַרמערס ראַדיאָ שעה.

WOW 590
6.00—אָמאַהאַ. מוזיקאַל. פּראָגראַם.

WGN 720
6.30—שיקאַגאָ. קאָנצערט אַנסאַמבל.

WMAQ 670
7.00—שיקאַגאָ. פאַרשייר. פּראָגראַם.

WLS 870
7.00—שיקאַגאָ. פאַרשייר. פּראָגראַם.

WMAK 900
7.30—באַפאַלאָ. "גלאָקן פון אַלטן רוס־לאַנד".

WTAM 1070
8.00—קליוולאַנד. פּיטשורס.

WDAF 610
8.30—קענזאַס סיטי. אָרקעסטער. סאָליסטן

WMAQ 670
9.00—שיקאַגאָ. די שטימע פון קאָלומביא

WMMB 770
9.30—שיקאַגאָ. אָרקעסטער.

WTMJ 620
10.00—מילוואָקי. פּיטשור.

KMOX 1090
10.30—סט. לואיס. טאַנץ מוזיק.

WENR 870
11.00—שיקאַגאָ. וואָדעוויל.

WCCO 810
11.00—מינעאַפּאָליס, סט.־פּאָול. פאַר־שיידנאַרטיקע פּראָגראַם.

WTMJ 620
11.00—מילוואָקי. טאַנץ מוזיק.

קווינס טעאַטער
היינט
מיטוואָך אָוונט, אַפּריל 23טן
די גרעסטע פּראָבלעם־דראַמע פון היינטיקער צייט
"אייקעלע מזיק"
דראַמע אין 4 אַקטן
בעני אַדלער אין דער ראָל פון "אייקעלע מזיק"
צוזאַמען מיט דעם גאַנצן אַנסאַמבל
קומט אין מאַסן — איר וועט באַוואונ־דערן די דאַזיקע פאָרשטעלונג.
טעלעפאָנירט פאַר אייערע טיקעטס
51 108

NEW PALACE THEATRE
היינט
קלאַראַ באָו אין
געפערלאַכע וועגן
אויך ריידנדע קאָמעדיע, פּאַקס נייעס

אין קווינס טעאַטער

היינט, מיטוואָך אָוונט, פירט אויף בעני אַדלער איינע פון די אינטערעסאַנט־סטע דראַמען, א דראַמע אין וועלכער עס איז פאַרוויקלט א גרויסע פּראָבלעם פון מענטשלאַכן לעבן, און יעדער איינער וואָלט באַדאַרפט זעען די דאַזיקע פאָרשטעלונג.

"אייקעלע מזיק", איז דער נאָמען פון דער דאַזיקער דראַמע. דאָס איז איינע פון די בעסערע שאַפונגען פון דעם אידישן טעאַטער רעפּערטואַר. א דראַמע וואָס פאָדערט די אויפמערקזאַמקייט פון יעדן מענטשן מיט א חוש פאַר עפּעס בעסערס אין טעאַטער שפּיל. בעני אַדלער וועט אויפטרעטן אין דער הויפּט ראָל, צוזאַמען מיט עלים ראַזנטאַל, מיכל ראַזנבערג, קלאַראַ מאַרגאַלין און דער גאַנצער אַנ־סאַמבל אין זייערע אינטערעסאַנטע ראָלן. זעט די דאַזיקע דראַמע מיטוואָך אָוונט אין קווינס טעאַטער.

—(::)—

אין פּעלעס טעאַטער

היינט ווערט אין פּעלעס טעאַטער גע־שפּילט דאָס זייער שפּאַנענדע און אַמוזי־רענדיקע בילד "געפערלאַכע וועגן," מיט דער באַרימטער מאָווי סטאַר קלאַראַ באָו אין דער הויפּט ראָל. צוזאַמען מיט אָן ערשטע קלאַסיקע קעסט. דאָס איז א דורכ־אויס ריידנדיק און אינטערעסאַנט בילד.

עס ווערט אויך געוויזן זייער אַן אַמוזי־רענדיקע ריידנדיקע קאָמעדיע, ווי אויך פּאַקס נייעס. זעט און הערט עס אין פּע־לעס טעאַטער.

:: שטעלע פאַרלאַנגט :: SITUATION WANTED

א באַי, מיט 3 יאָר עקספּיריענס, זוכט א דזשאָב אין א קאַנטרי סטאָר, רעדט ענגליש רוסיש און דייטש, בין וויליק צו אַרבעטן גוטע רעפערענס, מעסיקער געהאַלט. ווענ־דען דאָס אידישע וואָרט באָקס 8345.

פאַרלאַנגט א שטעלע אין א קאַנטרי צו לערנען העברעיש מיט קינדער. בין ווי־[illegible]

מענשן וועלכע שעצן אָפּ ריכטיק די פיינערע זאַכן אינ'ם לעבן, פאַרלאַנגען געוויינלאַך רעד ראָז אָרענדזש פּיקאָ טיי. א געלט־צוריק גאַראַנטיע מיט יעדן פּעקל.

RED ROSE TEA "is good tea"
רעד ראָז אָרענדזש פּיקאָ איז עקסטרא גוט
אינ'ם בעסטן פּעקעדזש—ריין, גלאַנציקער אַלומינום
78

בלוטיקע טעג

ראָמאַן פון אידישן לעבן אין דער צייט פון די ערשטע יאָרן פון דער וועלט מלחמה

פון י. נאָרמאַן

(פאָרטזעצונג)

ער האָט אויסגעשטעלט אויף מיר זיי־נע פיבעריש רויט־פאַרשלייערטע אויגן און האָט ניט געענטפערט. ער האָט מיין פראַגע ניט פאַרשטאַנען.

— אייער נאָמען, אייער נאָמען!" — האָב איך געפּרובט אים ברייַנגען צום זינען, — אייער פאָטער וויל אייך זעען.

עס האָט אויסגעזעען ווי די דאָזיקע ווערטער האָבן אים אויף א ווײַלע צוריק־געגעבן זיין זינען.

— מיין נאָמען איז הערמאַן, — האָט ער מיט א שוואַכער שטימע געערדט, — מיינע עלטערן וואוינען אין לאָווין . . .

א פאַרשטיקטער געשריי האָט זיך אַרויסגעריסן פון דער ברוסט פון דער שיינער מיידל; דער בריוו איז אַראָפּגע־פאַלן צו דער ערד און זי האָט זיך מיט ביידע הענט פאַרדעקט דאָס פּנים.

— הערמאַן, מיין ברודער, מיין אומ־גליקלאַכער ברודער! — האָט זי גע־קרעכצט, — איז דאָס דער סוף פון דיין אומגליקלאַכער ליבע? איך האָב שוין ניט דערוואַרט מער צו הערן פון אים, דען ער איז פאַר אונז געווען טויט און פאַר־געסן.

— שמואל פרידלאַנדער'ס א זון קאָן נאָר זיין א איד אָדער א טויטער, — האָט מיין פאָטער שטענדיק געזאָגט, און דערפאַר איז זיין נאָמען קיינמאָל ניט דערמאָנט געוואָרן, אַפילו פון מיין גע־ליבטען האָב איך אים פאַרלייקנט, און איצט מוז איך הערן, אַז ער איז א קריגס גע־פאַנגענער! וועט אים מיין פאָטער פאַרצייען?

פון אירע לאַנגע ברעמען האָבן זיך אַראָפּגעקייקלט צוויי גרויסע פּערל טרער־רען און זי האָט זיך טרויעריק פאַר־טראַכט.

פלוצלונג האָט זי זיך א כאַפּ געטאָן ווי פון א טיפן שלאָף.

— און וואָס איז געוואָרן מיט אייער ברודער?? לעבט ער, אָדער איז ער גע־שטאָרבן? און וואָס שרייבט איר גע־ליבטער נאָך?

זי האָט אויפגעהויבן דעם בריוו און האָט ווייטער געלייענט:

— איך האָב געבראַכט צו דעם אומ־גליקלאַכן געפאַנגענעם א דאָקטאָר, וועל־כער צווייפלט אָבער אויב דער פאַרוואונ־דעטער וועט בלייבן לעבן, און איך וויל אים פאַרלייכטערן אין זיינע לעצטע מינוטן, מיין האַרץ איז צעבראָכן איבער דעם אומגליקלאַכן.

— רחל, אַזעלכע בילדער פון יאָמער און עלנט זע איך צו אויף יעדן שריט און טריט אין דער איצטיקער מלחמה, און מיט זיי מוז איך אויספילן מיין היינטי־קעז בריוו. איך וויל, אַז דו זאָלסט אויס־געפינען ווער עס זיינען די עלטערן פון יענעם אומגליקלאַכן אידישן אָפיצער. זיי זיינען דאָך פון דיין שטעטל און דו מוזט דאָך זיי קאָנען. רעד צו זיי, זאָלן זיי פאַר־געבן זייער אומגליקלאַכן זון און אַליין קומען אַהער. איך וועל זיי צו אים פירן.

— מיין ליבע רחל, איך וויל צו דיר איצט ניט ריידן וועגן אונזער ליבע, ווייל איך קאָן זיך ניט פרייען, ווען די גאַנצע וועלט טרויערט. איך קאָן ניט זיין גליק־לאַך אינמיטן פון דעם אַלגעמיינעם אומ־גליק. א מענטש איז דאָך ניט מער ווי א רינגעלע אין דער לאַנגער, קייט פון דער געזעלשאַפט, און ווען די גאַנצע קייט ווערט פאַרזשאַווערט, מוז אויך דאָס רינ־געלע צעפאַלן. איך האָב דאַרום באַשלאָ־סען פאַר דער צייט פון דער מלחמה צו־פאַרגעסן אָן מיר אַליין, אָן מיין אייגע־נעם גליק, און אָפּצוגעבן מיינע קרעפטן פאַר אונזערע קרבנות פון דער מלחמה. איך וויל זיך אָפּגעבן אינגאַנצן צו דער אַרבעט פון העלפן די אומגליקלאַכע, וואו נאָר הילף וועט זיין נויטיק. אונזער ליבע, רחל, מוז וואַרטן ביז נאָך דער מלחמה, ווייל איך וויל ניט, אַז די זיסע טענער פון אונזער גליק זאָל געשטערט ווערן דורך די קרעכצן פון די מלחמה־ליידנדע, און איך בין זיכער, אַז דו, מיין טייערע, וועסט פאַרשטיין ווי אָפּצושאַצן מיין אָפּ־פער און וועסט ניט פאַרגעסן דיין

שלמה".

דאָס פּאַפּיר קראַמפּהאַפּט צוזאַמענגע־דריקט, האָט רחל אַנגעשפּאַרט איר שיי־נעם קאָפּ צווישן ביידע הענט און פון אירע אויגן האָבן זיך געגאָסן טרערן.

— וואָס זיצט איר דאָ, פאַנעטקאַ, אין דער פינסטער? — האָט זי פלוצלונג דערהערט הינטער זיך די שטימע פון דער פוילישער דינסט, וועלכע איז נאָר וואָס אַריינגעקומען אין צימער. — איר גייט ניט אין שול? עס איז דאָך יום־כפור.

— ניין באַרבאַראַ, — האָט די מיידל געענטפערט טרויעריק, — איך ווייס, אַז עס איז יום־כפור, אָבער איך גיי ניט היינט אין שול. גיי, איך וועל דיך רופן ווען איך וועל דיך דאַרפן.

די אַלטע פוילישע גויע, וועלכע האָט איר גאַנצן לעבן געדינט אין דער דאָזי־קער הויז און האָט געוואוסט אַלע אידי־שע ימים־טובים, האָט אומצופרידן פאַר־לאָזן דעם צימער.

קוים אָבער איז זי אַרויסגעגאַנגען, אַלס זי האָט זיך באַלד צוריקגעקערט.

— וואָס ווילסט ווייטער? — האָט די שיינע מיידל א פרעג געטאָן אומגעדול־דיק, — איך האָב דיר דאָך געזאָגט, אַז איך דאַרף דיך נישט.

— א פרוי וואַרט אין פראַנט צימער, — האָט באַרבאַראַ געענטפערט, — זי זאָגט אַז זי מוז אייך שוין זעען, זי מוז מיט אייך רעדן.

(ווייטערעס קומט)

פרויען!
אויס "ראַנס" אין סילקענע זאַקן
מאַכט זיי געדויערן איבער צוויי מאָל אַזוי פיל און שטענדיק אויסזען ווי ניי. לאָזט אונז אייך ווייזן ווי אַזוי. קומט, שרייבט אָדער טעלעפאָנירט
614 SOMERSET BLOCK
PHONE 28 889

ווען דער קאָפּ טוט וויי

[illegible]

Dr. Chase's
Kidney-Liver
Pills

שרה גאָלדין ע"ה
[illegible]
אידישע "דושלי שאָפּס"

2 אַרויסצייַגנדיקע דערגרייכונגען

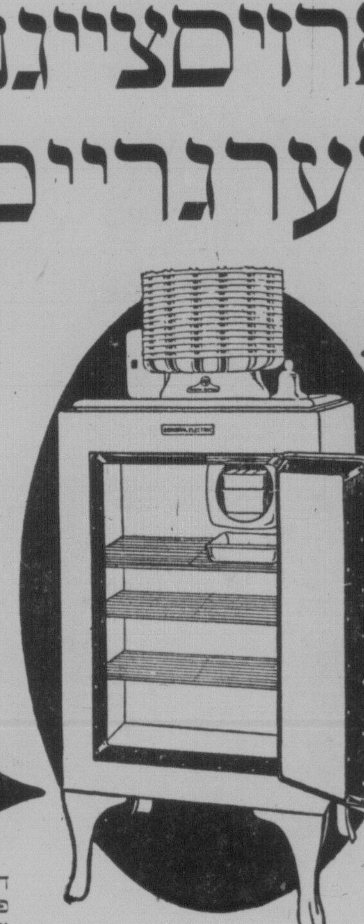

דער גאַנצער מעכאַניזם איז פון אויבן

דער קאַבינעט איז דורכאויס שטאָל

פון די פילע אויסשליס־לאַכע דערגרייכונגען פון דעם דזשענעראַל עלעקטריק רעפרידזשערייטאָר, זיינען צוויי איבערהויפּט לעבנס וויכטיק . . . דער שטייף־פאַרזיגלטער, אויפן־אויבן מעכאַניזם און דער דורכאויס שטאָלענער ניט־בויגזאַ־מער קאַבינעט.

דער מעכאַניזם אין יעדן עלעקטריק רעפרי־דזשערייטאָר האָט בלויז איין צוועק . . . צו אַבסאָרבירן די היץ פון אינווייניק פון קאַ־בינעט. אַזוי ווי וואַרימע לופט הויבט זיך אויף נאַטירלאַך, איז עס לאָגיש אַז דער מאָ־טאָר . . . וואָס שאַפט אַליין היץ . . . זאָל אָוועקגעשטעלט ווערן אויבן און דאָס דער־מעגלאַכט דער גאַנצער היץ צו פאַרשפּרייטן זיך איבערן קאַבינעט. דאָס איז די הויפּט אורזאַך פאַרוואָס דער דזשענעראַל עלעק־טריק רעפרידזשערייטאָר נוצט אַזוי ווייניק עלעקטרישע פליסיקייט און איז אַזוי עקאָ־נאָמיש אין אָפּעריירונג.

צוליב דעם וואָס עס איז דאָ א שטענדיקע באַוועגונג אין דער הויך פון וואַרימער לופט ווערט דער אויבערשטער מעכאַניזם שטענ־דיק געהאַלטן פריי פון שטויב. און ווייל

דער מאָטאָר איז שטאַרק פאַרזיגלט פון לופט אין א שטאָלענער "קייסינג" . . . מיט א פּערמאַנענטן זאַפּאַס פון אויל . . . קאָן קיינמאָל קיין שמוץ אָדער פייכטקייט אהין ניט צוקומען.

בלויז דער דזשענעראַל עלעקטריק רעפרי־דזשערייטאָר איז געבויט דורכאויס פון שטאָל . . . אַזוי דויערהאַפט און שטאַרק ווי א סייף. די טירן זיינען שטענדיק שטייף צו־געפּאַסט . . . לאָזט ניט קיין היץ אַריין און קיין קעלט אַרויס . . . און מאַכט עס לייכט און עקאָנאָמיש צו אָנהאַלטן די טעמפּעראַ־טור זיכער אונטער דעם פּאָפּציק־דעגרי גע־פאַר פּונקט.

טויזנטער הונדערט טויזנט אייגנטימער האָ־בן אויסגעפונען אַז עס קאָסט ווייניקער צו באַזיצן א דזשענעראַל עלעקטריק. אין אי־בער דריי יאָר האָט קיין איין אייגנטימער ניט געדאַרפט אויסגעבן קיין איין סענט פאַר סערוויס. דער ערשטער קאָסט איז געווען דער לעצטער קאָסט. קומט אַריין היינט און זעט די צאַלרייכע מאָדעלן . . . אַלע אויסגעשטאַ־טעט מיט א צוגענגלאַכן פּאַרפּרירונג רע־גולירער.

לייכטע טערמינען אַראַנזשירט

GENERAL ELECTRIC
ALL-STEEL REFRIGERATOR
Winnipeg Hydro
55-59 PRINCESS ST.
Guaranteed by CANADIAN GENERAL ELECTRIC CO., Limited

אַלע מאָדעלן פון דעם
דזשענעראַל עלעקטריק רעפרידזשערייטאָר
זיינען אויסגעשטעלט אין הידראָ'ס שאָורום.
איר קאָנט איצט קויפן איינעם פאַר
בלויז $10 איינצאָלן
באַלאַנס לייכטע טערמינען
Winnipeg Hydro
55-59 Princess St.